

„Tudom, szinte már kegyes közhely, mégis ritkán vesszük komolyan, hogy Jézus nyáron sincs szabadságon.”

► *Árnyékvilágból napvilágra* – 3. oldal

„...a szolidaritás kérdéséhez tartozik az is, hogy segítsünk azoknak a magyaroknak, akik Magyarország határain kívül élnek. Ugyanakkor örömmel fogadjuk, ha a szlovák evangélikus egyház segíti a Magyarországon élő szlovák evangélikusokat.”

► *Szlovák lapinterjú Fabiny Tamás püspökkel* – 4. oldal

„Nyár van, legyen hát a téma is könnyed, legyen szokatlan is, rakjuk egymás mellé az oda nem illő fogalmakat: bor és internet. Jelzem, én magam is épp a hétvégén Révfülpőn vásárolt chardonnay-t kortyolgatom.”

► *Egyház, bor, internet* – 11. oldal

„Te vagy az az ember!” ► 2. oldal

A mindig megújuló konfirmáció ► 5. oldal

Akiért a harang szól ► 5. oldal

Feketén-fehéren a Szélrózsza legsikerültebb fotóiból ► 6–7. oldal

Hugenották története, hite és hatása ► 8. oldal

A szent normális ► 9. oldal

SEMPER REFORMANDA

„Egy bizonyos akaratot talán joggal tulajdoníthatnánk az embernek is, de szabad akaratot, amely az Istenre tartozó dolgokban tevékeny, semmiképpen sem, mivel ezt a szabad akaratot lényegét illetően úgy határozták meg, hogy saját belátása szerint Isten irányában képes bármit eltervezni és véghezvinni mindenféle korlát és akadály nélkül. Egy szolgát, aki gazdája uralma alatt él, nem nevezte volna szabadnak. Annál kevésbé nevezhetjük az embert vagy angyalt szabadnak, mert mindkettő Isten mindenható uralma alatt él, bűnről és halálról most nem is szóval!”

► *Luther Márton: A szolgálai akarat (Jakabné Csizmazia Eszter, Weltler Ödön, Weltler Sándor fordítása)*

FOTO: SOKACZ ZSÓFIA

Aratási hálaadó nap

Sárszentlőrincen jókor jött, és áldást hozott az ország jelentős részében nagy károkat okozó eső. Itt még épp duzzasztja a kukoricát, növeli a napraforgótárcsákat, súlyosbítja a krumplit, cukorrépat. És ami igazán lényeges, ténylegesen hálaadásra készítet: a különböző gabonafélék maghegyei már a biztonságot jelentő tárolókban vannak – a nagy eső az utolsó búzaszál learatása után érkezett.

Pontosabban lábom maradt mintegy ötven szál, ennek fele (a végső maradékot bibliai alapon a vándoroknak hagyták) képezte a tarlón fölállított bálákból készített oltár díszítésének egy részét. A másik rész tekintélyes, veretes Bibliából, keresztből, keresztelőkancsóból és kemencében sült, nemzetiszínű szalaggal átkötött gömbölyödő kenyérből állt. A tarló közepéből a templomtoronyra és a

víztoronyra mint a két, életet adó, jelképpé lényegült építményre tekinthetett a szép számmal összejött gyülekezet, sőt azokon is túlrá, a gondoskodó Istenre, aki az igehirdetésen, imádságon, keresztény népi énekeken és a keresztiesen keresztül oly kézzelfoghatóvá tette jelenlétét.

► *Folytatás a 3. oldalon*

Program a küszöbön állóknak

Nyitott templom éjszakája Pusztaföldváron

► **„A buszon nem biztos, hogy lesz helyed. A templomban igen” – hirdették a plakátok Pusztaföldvár buszmegállóiban. A Békés megyei község evangélikus gyülekezete a nem mindennapi reklámmal rendezvény estjére szerette volna felhívni a figyelmet. Július 25-én tartották ugyanis a nyitott templom éjszakáját, amelyen számos különleges programmal várták az érdeklődőket.**

„Nem elég arra várnunk, hogy az emberek majd önzönlének a vasárnapi istentiszteletre. Ki kell találnunk új dolgokat, hogy meg tudjuk szólítani azokat is, akik talán még soha nem lépték át a templom küszöbét” – fogalmazta meg a rendezvény célját Lászlóné Házi Magdolna, a gyülekezet lelkésze.

A program kezdetén a látogatók „végigjárhatták” az egyházi esztendő. A templom bejáratánál megrendezett célba dobás során mindenki kidobhatta rossz tulajdonságait – többek között a félelmet, a gyűlöletet és sötétséget –, „nyereményként” pedig egy-egy olyan bibliai igeszakaszt kaptak a játékosok, amely iránymutatást ad ahhoz, hogy az életükből is sikeresen száműzzék a negatívumokat. A gyerekek apró ajándékért megkereshették a templomban az elköborolt juhot.

Az estén ajándékot is kapott a gyülekezet: Sitkei József, a helyi mezőgazdasági szövetkezet elnöke díszes templomkulcskészletet adott át – egyik darabja azt az ajtót nyitja, mely évtizedeken keresztül zárva volt. „Adjá Isten, hogy

annyiszor kelljen templomunk minden ajtaját kinyitnunk, hogy elkopjanak a kulcsaink” – köszönte meg a meglepetést az egyházközség lelképáztora.

► *Folytatás a 3. oldalon*

FOTO: LÁSZLÓ JENŐ CSABA

Olimpia

■ FRENKL RÓBERT

Az elmúlt negyed században szemünk láttára ment végbe egy sajátos metamorfózis. Egyszerűen fogalmazva ünnepből üzletté vált a világ ifjúságának baráti vetélkedése, az olimpia. Pedig az újkori olimpiai játékokat a 19. század végén életre hívó *Coubertin* bárónak bizony az volt a nemes célja, hogy a sportpályán – és ne a harcmezőn – mérjék össze erejüket a fiatalok.

Lehet utólag naivitásnak is minősíteni ezt a szép elképzelést. A 20. század szörnyűségei, a sok áldozatot követelő két világháború durván eltaposták a humánus törekvést, mégis az olimpiai eszmeiség erejét mutatja, hogy ha sok sebet elszenvedve is, de túlélte a borzalmakat. Túlélte a politika beavatkozási kísérleteit a berlini olimpiától a müncheni terrorakcióig és a különböző bojkottokig. Az olimpiai charta tilt minden politikai vonatkozást, és tilt mindenféle – etnikai, vallási, nemi és így tovább – diszkriminációt.

Az olimpia népszerűsége csábított arra, hogy az ötkarikás játékokat a politika eszközül használja. A jelen gondja, az elüzletiesedés szinte még nagyobb fenyegetést jelent. Egyházi oldalról azért is figyelemre méltó a jelenség, mert az egyházakat mint magas presztízszű civil szerveződésekkel hasonló csapdák fenyegették, illetve fenyegetik: a politika beavatkozása, illetve a pénz abszolút értékévé válása. Ez utóbbi azért alattomosabb, mert a pénz mint eszköz fontos mind az olimpiai mozgalom, mind az egyházak számára, de hihetetlenül romboló hatású mint aranyborjú, mint bálvány, mint uralkodó érték.

Három – önmagában eleve nem negatív – komponens kölcsönhatásában nyilvánul meg az olimpiát immár fenyegető veszély, annak veszélye, hogy elvesz a lényeg, és a sport, a nemes küzdelem az üzlet, a pénz, a reklám, a média eszközzé válik.

A televízió, a hivatásos sportolók olimpiai szereplése és a pénz mozgása a három meghatározó tényező. A televízió teremtette meg a modern olimpiát. A profi sportolók beengedése már a televízió igénye volt, hiszen az ő vonzásuk a legjelentősebb, és a tévé révén az olimpiai mozgalomba áramló hihetetlen pénzzel, amelyből mindenkinek jut – országoknak, szövetségeknek, bizottságoknak... –, hallgattatják el a netán aggodalmaskodókat.

Valóságos bálványimádási kultusz kiépítésének tanúi vagyunk. Az olimpia szinte elszakad a sporttól, és önálló életet él, saját szabályokkal; lásd például a

kvótarendszert. Csak a legeslegjobbak, illetve a kontinensek képviselői jöhetnek, akikre a tévének, a bálványkultusznak szüksége van. A sportágak szabályainak változásai mögött az új fogalom, a „képernyőképesség” húzódik meg.

Ne legyenek más isteneid! – mondja az Írás. Hogy nem túlzás a vallási kultuszhoz hasonlítani az olimpiai látat, azt jól mutatja a bajnokok heroizálása és dotálása. Nálunk húszmillió forintot kapnak az aranyérmesek. Igazán szeretem a sportot, de némileg kórtűnetnek vélem, hogy a közszolgálati rádió és televízió tizenhat napig folyamatosan olimpiai eseményeket közvetít. A mi számunkra teljesen érdektelenekek is.

Am furcsa módon éppen a tévé uralma ígér netán fordulatot. A sportágak megelégednek az eszközszeretettel. Idén az úszás került komolytalan helyzetbe: reggel rendezik a döntőket, hogy az időeltolódás révén az amerikaiak az esti fő műsoridőben élvezhessék őket. Lehet, hogy a tévé „fel is falja” gyermekét?

Persze ne legyen félreértés: minden gond ellenére örömmel, jó szívvel szurkolhatunk a magyar sportolók sikeréért, konkolyban a búzáért.

A magyar sport – egyik kiválóságának, a kétszeres olimpiai bajnok *Kolonics Györgynek* az elvesztésével – keservesen szembesült az értékzavarral. A harminchat éves, példaképül is szolgált versenyző ötödik olimpiájára készült. Tragikus hírreléséül eltávozása nemcsak őszinté, mely gyászt hozott, hanem szembesítette is az olimpiai küldöttséget és a teljes közvéleményt a pénz vezérelte érték-torzulással.

Az eset kapcsán a média sok minden fel foglalkozott, de az olimpiára utazók természetes döbbenetével – „ez velem is megtörténhetett volna, ez velem is megtörténhet” – nem. Ártana az üzletnek. Erről a benuktásról a versenyzők között élő szakemberek számoltak be. Annak átéléséről, hogy lehet, „még ez éjjel elkérlek tőled a lelkeket, kié lesz akkor mindaz, amit felhalmoztál?” (Lk 12,20) A másik, szembesülést jelentő textus: „...mit használ az embernek, ha az egész világot megnyeri, lelkében pedig kárt vall?” (Mt 16,26)

Szakértők szerint már csak megapoliszok – Peking, London... – alkalmasak olimpia rendezésére. Miniszterelnökök, sztárok vezette delegációk harcolnak a rendezési jogért. Dollármilliárdok röpöknek.

Lelkünk mélyén – olykor csüggedten – reméljük az értékrend helyreállítását, az olimpiai eszmeiség diadalát. De addig se áltassuk magunkat. A történet rólunk szól. A sport a társadalom tükré.

Mindenkit nagyon vártak Kisvárdára

Ökumenikus családi nap a Biblia éve jegyében

► **A Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei településen álló vár és körülötte a várkert ideális helyszíne volt a több ezer érdeklődő részvételével tartott, *Biblia a családban, család a Bibliában* című rendezvénynek. Július utolsó szombatján a Tiszántúli Református Egyházkerület kiemelt programjaként, ám a keresztény történelmi egyházak szervezésében, ökumenikus keretek között zajlott a családi nap.**

► *Folytatás a 4. oldalon*

A BIBLIA ÉVE

Az Apostolok cselekedetei – utazás

Teofilushoz szól ez a könyv is, mint Lukács evangéliuma, s a szerző, Lukács tudatni akarja velünk, hogy Jézus Krisztus halálával és feltámadásával nem ért véget Isten története az emberrel. Jézus parancsára és az apostolok révén az evangélium bejárja az egész lakott földet Jeruzsálemtől egészen Rómáig.

Megtudhatjuk belőle, hogyan éltek az első keresztények Jeruzsálemben, milyen körülmények között indult növekedésnek az „ösgyülekezet”, és kik voltak az evangélium terjesztésének vezéralakjai: először a Júdás halála után újra tizenkét főre bővülő apostoli kör, Péter és János, a vértanú István és Fülöp evangélista, majd mindenkinél hangsúlyosabban a tarzuszi Pál.

Először a keresztényeket üldöző Saulként tűnik fel az *Apostolok cselekedeteiben*, ám megtérése után a zsidóságban megszülető, de annak kereteit hamar átlépő kereszténység legfáradhatatlanabb hirdetőjévé válik, aki Rómába érve életét is adja Jézus Krisztus evangéliumának hirdetéséért.

Bibliai útikönyv

Lukácsnak, a gondos történésznek feltehetően számos szorgosan összegyűjtött forrás állt rendelkezésére az *Apostolok cselekedeteinek* megírásához is. Így tudósíthatott feltűnő pontossággal Máttyás apostollá választásáról, az első pünkösdi történéseiről, Pál megtéréséről vagy a Péter és Pál által tett csodákról. Ahol azonban a források háttérbe szorulnak, és az egyes szám első személyű beszámolók eltéveszthetetlenek, azok a Pál apostol utazásairól készített beszámolók.

Pál missziói útjai során beutazta a Földközi-tenger keleti medencéjét, Palesztinát, Ciprust, egész Kis-Ázsiát és Görögországot. Több ilyen útjának leírásánál Lukács a harmadik személyű elbeszélésből egyes szám első személyű élménybeszámolóra vált, tehát feltehetően maga is elkísérte a pogányok apostolát több kalandjában.

Az *Apostolok cselekedeteinek* szerzője ezzel az írói technikával kapcsolódik az ókor egyik divatos és népszerű irodalmi műfajához, az életrajzi elemeket tartalmazó kalandregényhez. Zendülések, fegyveres konfliktusok, kivégzések és korbácsolások, lesekedő bérgyilkosok, félelmetes hajótörések és kígyómarások „színesítik” Pál apostol útját, míg végre eljut Rómába, és elviszi Jézus Krisztus evangéliumát oda, ahová való: a világ központjába.

Szent nyughatatlanság

Ahhoz, hogy valaki útra keljen, és elhagyja a megszokott, biztonságos otthonát, célra van szükség. Felkeresni, felkutatni az újat, az ismeretlent, a régóta vágyottat: egy országot, egy tájat, egy várost, egy kultúrát. Pált ellenállhatatlan vágy űzte-hajtotta, hogy megismertesen mindenkit Krisztus örömhírével. Ez volt az ő célja. Persze valószínűleg utazni is szeretett. Anélkül nem ment volna.

► Magyar Bibliatársulat

* myLuther – www.myluther.hu
A hit közös, a többi ráadás...

SZENTHÁROMSÁG ÜNNEPE UTÁN 11. VASÁRNAP – 2Sám 12,1–15a

„Te vagy az az ember!”

A VASÁRNAP IGÉJE

hogy a király megbotránkozzék a gaztetten. Ekkor azonban – Dávid esetleges dühkitörésének következményét is vállalva – bátran a királynak szegezi: „Te vagy az az ember!” (7. vers)

A teremben megfagy a levegő. Megtörténhet, hogy a király felindulásában saját kezével oltja ki a próféta életét. A tét nem kisebb, mint hogy Dávid ember marad-e, vagy vadállattá, zsarnokká válik. Isten azonban Nátán mellett van, és természetesen Dávid mellett is. Ezért megtörténik a csoda: elmarad a dühkitörés, és a király megtörtén mondja ki: „Vétkeztem az Úr ellen!” (13. vers) Majd bűnbánatot tart, megsiratja vétkeit. Isten kiáradó irgalma így avatta Nátánt nagy prófétává, Dávidot pedig nagy királlyá. *Nátán sikeres „egyházpolitikája” örökre példaértékű.*

Am a történet Dávid bűnbánata és Isten kinyilvánított bocsánata ellenére sem végződik „happy enddel”. És ezzel eljutottunk a *teológia dimenziójába*. Mert most már Isten szemszögéből kell vizsgálnunk mindazt, ami eddig történt, és ezután következnek. Isten a próféta által tudtára adja Dávidnak, hogy Betsábé

születendő gyermeke nem maradhat életben. Végül annak kell meghalnia, aki az egész történetben egyedül mondható ártatlannak. Hiszen Dávid kétszeresen bűnös: először elcsábította és teherbe ejtette az asszonyt, majd megölette a férjét. De Betsábé sem tekinthető ártatlannak, mert ami közte és a király között történt, láthatóan nem volt ellenére. Ilyen körülmények között elmondható ugyan, hogy a gyermek bűnben fogant, de ez nem az ő bűne volt. Mégis egyedül neki kell meghalnia. Ehhez képest elhanyagolható mellékbüntetés mindaz a háborúság, amelyet Isten Dávid házának kilátásba helyez. A kérdés ezért így is kiélezhető: *bocsánat jár a bűnösnek, de halál a bűn áldozatának?* Miféle igazság ez? És milyen Isten, aki így szolgált igazságot?!

Meg kell vallanunk, hogy ezekre a kérdésekre az *emberi értelem dimenziójában* nem találhatunk elfogadható választ. Viszont van felelet a *hit dimenziójában*. A hit ugyanis nem önmagában vizsgálja ezt a történetet. Mert a hit – miként Luther vallja – elsőként mindig a Krisztus keresztjére tekint. És ott ugyanezt szemléli: *bocsánat jár a bűnösnek, de halál a bűn áldozatának*. És ne feledjük: a bűnösök ott mi vagyunk. „Te vagy az az ember!” – akiért Isten Egyetlenének, aki nem követett el bűnt, meg kellett halnia, hogy te élhess, sőt örök életet legyen.

■ VÉGHÉLYI ANTAL

Oratio œcumenica

Mindenható mennyei Atyánk! Azzal a reménységgel könyörgünk hozzád, hogy te meghallgatsz minket, és megadod mindazt, ami javunkra szolgál. Köszönjük neked mindazt a szépet és jót, amivel mindennap megajándékozol bennünket, és amit olyan sokszor természetesen, magától értetődőnek veszünk.

Könyörgünk világunkért, amelyet te szépek és jók teremtettél és nekünk ajándékoztál, de látod, napról napra pusztítjuk, és nem törődünk vele, mert elfelejtettük, hogy te ránk bízta, hogy gondozzuk és ápoljuk. Kérünk, add Szentlelkedet, hogy hűséges gazdáik legyünk teremtett világodnak, és tudjuk, azért kaptuk, hogy majd tovább is tudjuk adni a következő generációknak.

Urunk, kérünk közösségeinkért, a családokért, gyülekezetekért, anyaszentegyházadért, nemzetünkért:

add, hogy megértsük, a te gyermekeid vagyunk mindnyájan, és ezért magunkért és egymásért is felelősséggel tartozunk. Add, hogy kapcsolatainkat a téled Jézus Krisztusban kapott szeretet járhasa át, hogy mindenkor tudjuk, bűneinket előtted letehetjük. Istenünk, te látod azt a sok irigységet, erőszakot, egymás megvetését, mindazt, ami ma sokszor jellemzi világunkat; add, hogy ne csupán szavakkal, hanem életünkkel tudjunk bizonyosodni tenni arról, hogy te új életre hívtál el bennünket Urunk, Jézus Krisztus által.

Könyörgünk betegeinkért, a magukra maradtakért és a magukra hagyottakért, az életük célját és értelmét keresőkért, a kicsinyekért és kitaszítottakért, akiknek már nincs erejük arra, hogy kiálljanak magukért. Minden emberi értelmet meghaladó szereteted óvja őket, és

életük nehézségei közepette tapasztalhatták a te végtelen kegyelmedet. Kérünk, tégy bennünket alkalmassá arra, hogy képesek legyünk segíteni nekik, tudva azt, hogy te erre is elhívtál bennünket.

Urunk, te úgy ismerd bennünket, ahogy senki más ezen a világon. Engedd, hogy mi is megismerjük magunkat, hogy szembe merjünk nézni önmagunk érzéseivel, bűneivel, kicsinyességével, de megláthassuk azt a jót is, amelyet te ajándékoztál nekünk. Kérünk, add, hogy Jézus Krisztust mint Megváltónkat ismerjük és kövessük, mert csak vele és általa lehetünk gyermekeid.

Istenünk, köszönjük, hogy meghallgatsz bennünket a mi Urunkért, a te egyszülött Fiaidért, Jézus Krisztusért, aki vére által nekünk is bűnbocsánatot és új életet szerzett a keresztben. Amen.

Kegyelemnek szép rózsája

ÉNEKKINCSTÁR

Eged Isten diczerünk,

► **Mindig kegyelemre szorulunk!** – így határozza meg liturgikus könyvünk a Szentháromság ünnepe utáni tizenegyedik vasárnap központi témáját. A vasárnap éneke pedig a kegyelem virágáról szól, amely nem más, mint Krisztus keresztje: **Kegyelemnek szép rózsája** (EÉ 456).

Hadd kezdjük két érdekességgel a finn ének kapcsán: az eredeti szöveg (*Mä tiedän nuusun armahan*) nem szerepel a hivatalos finn énekeskönyvben, csak az egyik ébredési mozgalom régebbi énegyűjteményében lelhető fel (*Sionin Kannel*, 360). A finn énekeskönyvben ehhez a dallamhoz egy, a szenvedésben is a Szentlélek megtisztító erejét kérő vers társul, s egy másik, amely a megfeszített Jézus segítségét kéri az elesettségben. Úgy tűnik, a keserűség közben is élő bizalom gondolatköre társul a dallamhoz.

„Finn népi dallam a 19. századból” – így jegyzi énekeskönyvünk a dallamot, de e jelzet mögött különleges dallamtörténeti múlt rejtezik. 1890-ben kezdte el két neves egyházenész (*Ilmari Krohn* és *Mikael Nyberg*) tudatosan gyűjteni a finn népdalok között a keresztény tartalmúakat. Hasonlatos volt az ő tevékenységük a ma-

gyarországi népdalgyűjtőkhöz. Munkásságuk összefoglalásaként a 20. század elején három kötetben adták ki az összegyűjtött vallásos népdalokat, felkínálva a dallamokat templomi használatra is.

Kutatásaik érdekes eredményeként bebizonyították, hogy az egyházas népdalok valójában régi német és svéd egyházi énekek (korálok) változatai (finnül: *toisinto*). Az évszázadok folyamán azonban néha annyira megváltoztak e szájról szájra hagyományozott énekek, hogy az eredeti dallam már alig ismerhető fel a kikristályosodott szépségű népi változatban.

A *Kegyelemnek szép rózsája* dallam eredetije például a *Mi Atyánk, ki vagy mennyekben* kezdetű Luther-éneket volt. S valóban, ha e két ének sorszerkezetét és jellemző dallamíveit összevetjük, ráérezhetünk a zenei rokonságra. A veretes és igényes német reneszánsz dallamból így alakul finn vallásos népdal, majd a dallam új szöveget kap a nemzeti romantika egyházas versmodorában, amelyből egy hűséges

magyar lelkész különleges szépségű műfordítást készített. A dallam átvételekor – valószínűleg lejegyzési pontatlanság miatt – még egy módosulás történt: a magyar változat ritmikái beosztása eltér az eredeti finn dallamtól (máshová kerülnek az ütemvonalak), de ez alig változtat a dallam eredeti szépségén.

Előttünk tehát a különös történetű finn ének magyar változata. Nehéz pontosan megfogalmazni, miért, de a *Kegyelemnek szép rózsája* kezdetű ének szövege valahogy elűt énekeskönyvünk többi énekétől. Talán azt is mondhatnánk, költőibb náluk, mindenesetre képiesebb, elvontabb és szabadabb asszociációkat megengedő. Valószínűleg ezért is szerettük oly sokan: ki-ki saját élethelyzete szerint értelmezheti.

Az egész vers egyetlen költői képet jár körül: a szenvedésben, a gyötrelmekben kapja meg a hívó ember a kegyelem örömeit. E szenvedések közé érthetjük a bűnbánat kínjait ugyanúgy, mint a hitvallók mártíriumát. Legyünk bár bűneinkkel szembeesve elesettek vagy hitvalló élet-szentségre törekvők: *Mindig kegyelemre szorulunk!*

A vasárnap ógyházi igéi is felmutatják ugyanezt a kettősséget. Az ószöveti ige (2Sám 12,1–15a) azt a Dávid királyt állítja elének, aki éppen összeroskad

Nátán próféta leleplező szavai alatt, s alig remélheti, hogy a saját magára kimondott halálos ítéletből – „Az élő Úrra mondom, hogy halál fia az az ember, aki ezt tette!” – kegyelmet kaphat.

Az *Első korinthusi levél* 15. fejezetéből való epistola Krisztus feltámadásának tanúit sorolja, akik egyek abban, hogy Krisztusban a mi bűneinkért meghalt áldozatot látják. S a Feltámadotról is csak a kegyelem által lehet tanúskodniuk.

Az evangélium (Lk 18,9–14) a farizeus és a vámszedő példázatával szintén arra figyelmeztet, hogy nincs az a jó cselekedet, amely képtese tethetne minket megbízatosan megállni az Úr előtt, csak el-esettként és irgalomra várva. *Mindig kegyelemre szorulunk!*

A rövid élete ellenére különleges kisugárzású győri hitoktató, lelkész, *Itzés Mihály* ültette át magyarrá *Edla Pöyry* énekét olyan beleérzéssel, hogy megkockáztathatjuk: a magyar változat a témához illő törekénységével, finomságával túlszámalya az eredetit. A fordító még nem tudhatta, hogy önmagára, családjára és az általa pásztortoltakra mennyire érvényesek lesznek a költeményben megénekelte gondolatok: „E keresztet hitből kapjuk, / Ajándékként hordozhatjuk.” *Mindig kegyelemre szorulunk!*

■ BENCE GÁBOR

Százhusz éves a körmendi templom

▶ **Templomuk felszentelésének százhuszadik évfordulója alkalmából emlékünnepséget tartottak a körmendi evangélikusok. A július 26-i alkalmon Ittész János, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke hirdette Isten igéjét Jel 5,1-5; 7-9 alapján.**

Körmeden az 1560-as évek óta élnek evangélikusok. Sok, német földön tanult diák hozta el ide a reformáció üzenetét. A város első – az Ágostai hitvallás szellemében ígét hirdető – prédikátora a bécsi egyetemen végzett Eszthregnyei Gergely volt, akit a jobbjágsorból Nádasdy Tamás emelt ki. Csak néhány esztendeig tevékenykedett Körmeden, 1571-ben halt meg.

A türelmi rendelet utáni újjáéledés idején, 1783-ban tanítót szerződtettek; házát és az iskolát a gyülekezet építette.

FOTÓ: MENYES GYULA

Első templomukat 1786. december 3-án szentelte fel Kárász Ádám esperes.

Nyolc évtizeddel később, 1864-ben említettett először, hogy új templom felépítésére lenne szükség. 1878-ban kezdtek tervezni; olyan igény is megfogalmazódott, hogy ezer férőhelyes és fűthető legyen. Több tervet is készítették, majd hosszas egyeztetés után 1886-ban a bécsi Ludwig Schöne terveit fogadták el. 1887-ben Valentino Morandini csáktornyai származású építéssel egyeztek meg a felépítésről. 1887. bőjt harmadik vasárnapján hangzott el utoljára prédikáció a régi templomban, az elkészült újat pedig százhusz évvel ezelőtt, 1888. július 21-én avatták fel.

Az emlékező istentisztelet végén, a köszöntök után a gyülekezet Szolga-Tőkés Sándor helyi lelkész vezetésével kivonult a templom elé, ahol a püspök megkoszorúzta a millennium emlékére állított emléktáblát.

■ M. Gy.

Aratási hálaadó nap

◀ Folytatás az 1. oldalról

Ezzel a hálaadó istentisztelettel kezdődött a gazdag programú nap, amelynek minden részlete mögött az anyagi és szellemi javak begyűjtése és szétosztása húzódott meg. A művelődési ház udvarán Karl Jánosné Csepregi Erzsébet lelkész felszentelte a falu közös kemencéjét, és megnyílt Nagy Istvánnak, a Bonyhádi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium és Kolégium igazgatóhelyettesének csángó témájú fotókiállítása. Demény Károly polgármester – aki bebizonyította, hogy kiváló szakács is – két hatalmas üstben főtt gulyáslevesével sokan laktak jól. Levezetőül pedig ott volt a fák árnyas alja beszélgetéshez, kézműves-foglalkozáshoz. Az évkor nyári szakaszáról, az aratáshoz kapcsolódó népszokásokról, ünnepekről Nagy Zoltán helyi fazekas tartott előadást. Innen a gyülekezet teremhez siettek az egybegyűltek, ahol az ő, illetve felesége, D. Nagy Judit alkotásaiból nyílt lelket emelő kerámia- és tűzzománc-kiállítás.

Az aratók vacsoráján a Tóth Bözsike néni, Rabestein Mancsi néni és a jövő nemzedéket képviselő Sokacz Zsófi által sütött kenyér mellé vöröshagyma, többféle szalonna (mangalica is), tö-

pörtyű, pálinka, bor volt a kínálat. A jó étvágyú falatozáshoz az összehordott és szépen elhelyezett egykori aratási eszközökből készített kiállítás teremtett hiteles hangulatot. A napot a Csurgó együttes muzsikája és késő estébe nyúló táncbál zárta.

Velünk volt az Úr! – állapíthatta meg

Demény Károly polgármester megszegezi az új búzából sült kenyeret

minden résztvevő. Nagyszerű közös élmény volt látni, hogy – és ahogy – megmozdult a falu népe! Sokan érezték: van miért hálát adniuk. A szervezőknek az áldásdömping mellett azért is, mert azon a bizonyos július 26-i szombaton csak hajnalban és éjjel esett eső, minden elmosó...

■ BAKAY PÉTER

Isten Lelkének engedelmeskedve

Lelkészszentelés Esztergomban

▶ **Egyházközségük történetében másodszor lehettek részesei lelkészszentelésnek az esztergomi evangélikusok. Ittész János püspök július 27-én, vasárnap délután ünnepi úrvacsorás istentisztelet keretében ordinálta Bittner Abigél lelkészjelöltet.**

A püspök szolgálatra bocsátó igehirdetésében a meghívón szereplő ige, Zak 4,6 alapján attól óvott, hogy emberekhez kötötten, világi fordulatokban bízva reménykedjünk egy jobb jövőben. Vagy Isten Lelkével van megújulás, vagy sehogyan sem. Lehet, hogy időleges sikereket élünk át, de hamar rádöbbenünk, hogy új életet csak Isten Lelke munkálhat bennünk – mondta. Imádkozunk kell azért, hogy Isten szánjon meg és tegyen minket Lelke munkáisaivá. „Ezt az alázatra indító üzenetet vidd magaddal!” – szólította meg Bittner Abigélt –, majd a gyülekezet felé fordulva kért mindenkit, hogy ne csak igényeket támasszanak a lelkészekkel szemben, hanem imádkozzanak is értük.

Az ünnepi liturgiában Szabóné Mátrai Marianna, az Evangélikus Hittudományi

Egyetem Gyakorlati Intézetének vezetője, valamint Ferenczy Andrea helyi lelkész vett részt.

Bittner Abigél hosszú és változatos úton jutott lelkészé szenteléséig. Elhatározása és a lelkészi szolgálatra való elhivatása fokozatosan formálódott, érlelődött benne. Fiatalon, egy nyári táborban jutott hitre. Az ott eltöltött idő, a Szentírás tanulmányozása, az énekek és imádságok nem maradtak nyom nélkül szívében.

Mivel szülei jogászként dolgoztak, ő is a jogi pályán indult el. Egy évet végzett a pécsi egyetem jogi karán, de az irodalom, a zene és a színház világa izgalmasabbnak tűnt számára, hiszen gyermekkorában csellózni, majd zongorázni tanult. Elmondása szerint paragrafusok biflázása helyett szívesebben rajzolt violinkulcsokat, majd lázas versírásba kezdett. Könnyűzenét, zeneszerzést is tanult, és rövid ideig színházközönlben is lehetett. Ezután kisvállalkozóként tevékenykedett különböző művészeti területeken. Férjével – Putnoki Dáviddal – megnyitotta az Immanuel Galériát Szentendrén, az ország legnevesebb ipar- és képzőművészeinek közreműködésével, akik műalkotásaikkal fejezték ki mindazt, amit számukra Isten jelent.

Ez idő alatt a váci feyház fogvatartot-

A SZERZŐ FELVÉTELE

tait látogatta, hirdelve számukra az evangéliumot. Itt, a börtönmisszió alkalmain erősödött meg benne a lelkészi szolgálatra való elhívás; jelentkezett az Evangélikus Hittudományi Egyetemre. Hatodétát a budavári gyülekezetben töltötte Bence Imre lelkész mentorsága mellett.

Bittner Abigél a somlószerződési és a kertai gyülekezetben kezdi meg augusztus 1-jétől beosztott lelkészi szolgálatát.

■ MENYES GYULA

Program a küszöbön állóknak

◀ Folytatás az 1. oldalról

A műsor 19 órakor az orosházi Immanuel együttes koncertjével indult, mely méltó felkészülési lehetőség volt a 20 órakor kezdődő könnyűzenés istentiszteletre.

Az igehirdetés szolgálatát Deák László orosházi evangélikus lelkész végezte Jn 6,67-68 alapján. A templom nyitott ajtajára utalva elmondta, hogy nem elég a küszöbön megállnunk. „Ha a hőésésben melegségre vágyik az ember, akkor sem elég közvetlenül az ajtó előtt megállnia. Ahhoz, hogy a megváltó melegséget érezze, be is kell lépnie az ajtón” – fogalmazott találóan az igehirdető.

Az istentisztelet liturgiájában egy tucat helyi fiatal is részt vett – köztük az idén konfirmáltak –, az este evangéliumát, Jézus és Nikodémus éjszakai párbeszédét pedig egy olyan édesanya olvasta, aki néhány hónapos gyermekével együtt a következő hetekben részeseül a keresztiség szentségében. Egyik felemelő pilla-

nata volt az alkalomnak, amikor a gyülekezet tagjait a lelkészek egy-egy igével áldották meg.

Az istentisztelet után Alföldi Csaba békészbabai kántor adott mini orgonakoncertet, majd a *Lelek az életről* című filmet vetítették le a különlegesen megvilágított neogótikus templomban. Közben a csendességre vágyók a mécsesek fényében úszó csigalépcsőn kialakított gondolatösvényen a magasság és mélység, világosság és sötétség fogalmain meditatáltak. A program éjfélkor közös gyertyafényes énekléssel és imádsággal zárult.

A szervezők már az előkészítés során is érezhették a közösség örömet, hiszen igazi csapatmunkaként valósult meg a különleges templomi éjszaka. A rendezvény áldott voltát pedig az is bizonyítja, hogy tízszer többen vettek részt rajta, mint ahányan egy átlagos vasárnapi istentiszteleten belülnek a földvári lutheránus templom padjaiba.

■ -ó-ó-á

Árnyékvilágból napvilágra

Reménység szerint még előttünk a nyár a „kisebbik fele”, augusztus, a *Lukács evangéliumában* is szereplő fenséges római császárról elnevezett hónap. Igen, csak szükség van erre a pár hétre; többünk ráférne még egy kis pihenés, töltődés; sok nyúzott, sápadt arccal lehet találkozni.

Apropó, sápadt arc, sápadt lélek – vajon mitől van ennyi belőlük, belőlünk? Talán félünk már a napra menni? Hátat fordítunk az élető világgosságnak? Gyakran halljuk, olvassuk szakemberek figyelmeztető nyilatkozatait a nap, a napozás veszélyeiről. Keserű a felismerés: valamit már megint elrontottunk, tönkretettünk a teremtett világban, és emiatt kell tartanunk az élet forrásától, a naptól. Fonák, groteszk helyzetbe sodródunk: miközben szinte minden teremtés a fény felé törekszik, növekszik, a teremtés koronája, az ember elfordul, menekül a világgosság forrásától...

Mindez spirituális értelemben is fenyegető kísértés, valós veszély. Ha elfordulunk a fénytől, hamis árnyékvilágba kerülünk, az életünkkel, örök életünkkel játszunk. Újra meg újra saját magunk, valamint embertársaink árnyaival küszködünk. Néha úgy tűnik, úgy érezzük, tapasztaljuk, hogy ezek az árnyak legyőzhetetlenek. S valójában nem is tévedünk sokat, hiszen ezek az árnyak nem

küzdhetők le, mivel nem léteznek, csupán a fény hiányának nyomasztó kísértetei. Gyakran a homályban tapogatózunk, vagdalkozunk, ütközünk, veszélybe rántva másokat és önmagunkat is.

Eszembe jut Platón híres hasonlata a barlang szájába ültetett szerencsétlen fogolyról, akit úgy láncoltak oda, hogy nem képes a napvilág felé fordulni, így a világot csak a barlang falára vetülő árnyakból sejtethi, de a valósággal, az igazi léttel soha nem találkozhat. Sokan élnek ma is ilyen hamis árnyékvilágban, virtuális valóságban. Talán nem barlanghoz, hanem komputerbillentyűzethez, tévétávkapcsolóhoz vannak láncolva, s nem a barlang falán felsejülő árnyéktékre merednek, hanem a villódzó képernyőre. A végeredmény nagyjából hasonló – a valósággal, az léttel, az Élettel aligha szembesülnek, találkoznak, legfeljebb annak digitális, elektronikus lenyomatával, árnyékával.

A világ világgossága ebből az ókori barlangból, illetve mai, korszerűsített változatából akar kiszabadítani minket. Ha Krisztus, a mi Napunk felé fordulunk, az árnyak eltűnnek, illetve végleg a hátunk mögé kerülnek. Benne és általa valósul meg az ároni áldás: az Úr felénk fordítja arcát, rángogatja világgosságát.

Tudom, szinte már kegyes közhely, mégis ritkán vesszük komolyan, hogy

ÉGTÁJOLÓ

Jézus nyáron sincs szabadságon. Ha úgy tetszik, szolidáris azokkal is, akik nem tudnak szabadságra menni – talán egészségügyi, anyagi vagy egyéb okok miatt. Nekik szóló jó hír, hogy az igazán döntő kérdés nem az, hogy hová és mennyiért tudok szabadságra menni, hanem hogy mitől, milyen „barlangból”, milyen megkötöttségtől vagyok képes szabaddá válni. Hiába utazhat valaki távoli, egzotikus tájakra, ha cipeli magával láncait: a mobiltelefont, a laptopot, a walkmant – valójában nem szabad, hanem virtuális luxusbörtönének foglya.

Nem szeretnék olcsó, populista vigaszt kínálni, de meggyőződésem, hogy a nyár, a vakáció ajándékainak kihasználása nem csupán az anyagi lehetőségek függvénye. Akár még a megszokott otthoni környezetben is szabadságra mehetünk, ha van erőnk kiszakadni a virtuális árnyékvilágból. Ha újra megtaláljuk, felélesztjük és ápoljuk elszáradó emberi kapcsolatainkat. Ha újra rácsodálko-

zunk meg nem szokható kiváltságunkra: nemcsak teremténytársainkat, de magát a Teremtőt is megszólíthatjuk, vele is kommunikálhatunk. További szabadságélmény lehet, ha újra felfedezük egy nyári hajnal vagy alkony varázsát. Ha újra tudunk örülni a teremtett világ apró csodáinak: akár egy új hajtásnak, kis virágnak a balkonládában, a megszokott helyen lévő virágcserepben...

Mi több, lehet, szabad, sőt kifejezetten terapeutikus lenne végre együtt örülni egyházunkban az üde spirituális hajtásoknak, friss virágoknak, beérő gyümölcsöknek. Mert minden jogos kritika és vészjósló káromg ellenére akadnak a Magyarországi Evangélikus Egyházban is hálára indító események az idei nyáron. Ilyen volt – többek között – a kőszegi Szélrózsát megkoronázó záró istentisztelet, amelyet az elmúlt vasárnap reménység szerint százezrek láthattak a Magyar Televízió mindkét csatornáján. Ennek kapcsán szeretném kicsit „rehabilitálni” a televíziót mint médiumot, közvetítő eszközt, amely igazi értékeket is eljuttathat a legszélesebb tömegekhez, ha felelős emberek bölcsen használják.

Talán a képernyőn keresztül is ájtott a kőszegi élmény. A legszebb katedrálisban, az *Iskola a határon* vadregényes parkjában ezres tömegben alig másfél óra

alatt éltük át a szabadulást, a szabadítás csodáját. Szomorkásan szemerkélő esőben közös gyónással indultunk el, de a borongós árnyékvilágból Valaki átvezetett minket a színpompás, verőfényes napvilágra, az úrvacsorai közösség felszabadító örömebe.

S a legvégén kaptuk az igazi meglepetést, azt a szípkorkázoan szellemes áldásbokrétát, amelyet lapunk legutóbbi számának címlapján olvashattunk. Ennek a tarka nyári csokornak egy hervadhatatlan sálával, mely íráson címéhez is kapcsolható, kívánok még szép nyári heteket, jó utat az árnyékvilágból a napvilágra: „Adjon Isten mindannyiunknak egy szál napraforgóvirágot, hogy élünk minden órájában keressük a világ világgosságát, Jézus Krisztust, felé forduljunk, őt szeressük, rajta tájékozódjunk, és őt kövessük.”

Gáncs Péter püspök Déli Egyházkerület

Mindenkit nagyon vártak Kisvárdára

◀ Folytatás az 1. oldalról

Az ökumené jegyében folyt a reggeli istentisztelet is (képünkön). Az igét dr. Bölcskei Gusztáv református püspök hirdette Jer 24,1–8 alapján, az ünnepi liturgia pedig római, illetve görög katolikus, református és evangélikus közreműködőkkel zajlott; egyházunkat dr. Fabiny Tamás püspök képviselte.

A Magyar Televízió által élőben közvetített istentisztelet után a családi nap gazdag programkínálattal folytatódott több helyszínen. Jókai Anna Kossuth-díjas írónak Az élő Biblia című tartalmas előadásához szűknek bizonyult a kijelölt sátor, de sokan hallgatták meg a Dévai Szent Ferenc Alapítvány gyermek képviselőit is, akik Bőjte Csaba üdvözlőzték hozták magukkal. A reggeli istentisztelet of-fertórium a kárpátaljai magyar református árvaházak céljait szolgálta.

A muzsikát kedvelők több koncerten is részt vehettek; a meghívottak között volt a Vörös Rébék, a Kalácska és a Kormorán együttes is. Este 9 órakor a kisvárdai református gyülekezet ifjúsága Koltay György és Szűts István A Megfeszített című rockoperáját adta elő.

A kisszínpadon zenés családi színházi előadások közül válogathattak a kicsinyek és szülei a nagyváradi Árkádia Ifjúsági és Gyermekszínház, valamint Écsi Gyöngyi és az Árgyélus Színház jóvoltából. Nagy tapsot kapott a kisvárdai Weiner Leó Alapfokú Zene- és Művészeti Iskola tanulóiból álló Ligetek népi énekegyüttes táncházzal összekötött koncertje is.

Válás, abortusz, családon belüli erő-

szak, hűtlenség, illetve házasságkötés, gyermekvállalás, a születés csodája, hűség, hit, felelősségvállalás – mindezekkel szembesülhettek egymás mellett, akik megtekintették a Család: áldás vagy átok? című, megrázó multimédiás kontrasztkiállítását. További tárlatok is várták az érdeklődőket a Biblia éve jegyében: a Magyar Bibliatársulat bibliakiállítás, kortárs képzőművészek alkotásaiból

összeállított vándorkiállítás, valamint a házigazda kisvárdai református gyülekezet Szentírás-gyűjteménye.

Akik pedig inkább egy kis testmozgásra vágytak, azok íjászkothattak, vagy többféle ügyességi játékban vehettek

Jókai Anna

részt a Kisvárdai Református Általános Iskola és Gimnázium Szenczi Molnár Albert cserkészcsapata segítségével.

A családi nap éjszakai közös énekléssel zárult.

■ BODA SZUSZA

Léleképítés Csikóstóttősen a Biblia éve alkalmából

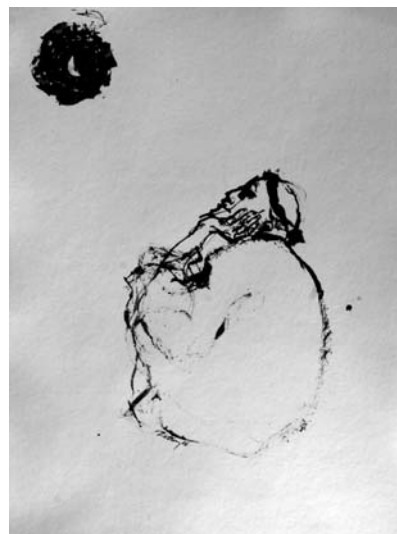
Kígyózó kocsisor, nem lehet parkolóhelyet találni. Ülőhely már nincs – talán még a karzatot.

Rég volt ehhez fogható esemény a kis Tolna megyei faluban, Csikóstóttősen. Helyiek, valamint a környező települések lakói – evangélikusok, katolikusok, reformátusok – gyűltek össze az evangélikus templomban, hogy lelkiük építsék, hitüket erősítsék, és ahogyan az est díszvendége, Barsi Balázs ferences szerzetes, novíciusmester, biblikus teológus megfogalmazta: „alázatot tanuljanak a művészet által, mert az igazi művészet terdelésre kényszerít”.

Az est házigazdája – a csikóstóttői evangélikus gyülekezet, Pintér Szilárd polgármester, valamint Szeverin Ferenc – gazdag teológiai és művészeti-kulturális programról gondoskodtak a Biblia éve keretében megrendezett alkalmon. Földesi Lajos és Gauzer Barbara hegedűművészek koncertje után Barsi Balázs Szent Ferenc Naphimnuszát elemezte teológiai szempontból. Az igényes teológiai, lelki együtt gondolkodás után az egybegyűlt Ruttkay Sándor grafikusművésznek a Szent Ferenc életét bemutató grafikáit tekinthették meg a templom falai között.

Különlegességként kell megemlíteni, hogy a templomban kiállították a Szekszárdon élő és alkotó szobrászművész, a

hatvanadik születésnapját ünneplő Szatmári Juhos László monumentális bronzszobrát, mely a keresztben szenvedő Megváltót ábrázolja; ez alkalommal először mutatták be kiállítás keretében.

A valóban lelket építő alkalom után a kapcsolatok Evangélikus Diakóniai Otthon szakácsai által készített sajtos pogácsával vendégelték meg a házigazdák minden résztvevőt, akik az alkalom után még sokáig együtt voltak a templom előtt, igazi testvéri közösségben.

■ Sz. Sz.

A kelet-közép-európai protestánsok pozsonyi találkozója (június 27–29.) alkalmából szlovákiai testvérpárunk, az Evanjelický posol spod Tatier interjú készített egyházunk kültügyi kapcsolatokért felelős püspökével, dr. Fabiny Tamással. Az alábbiakban a július 16-án megjelent írást közöljük id. Cse-
lovszky Ferenc fordításában.

„Vissza kell térni hitünk gyökereihez...”

► Befejeződött a keresztények pozsonyi találkozója, melyet a résztvevők közül sokan az utóbbi évek legjobb egyházi akciójaként értékelték. Dicsérték a tanácskozások kiváló légkörét, mely a résztvevőket felszólalásra serkentette, és segítette az előadók közötti összhang megeremését. Köszönet illeti szolgálatukért a hazai és külföldi igehirdetőket. Közöttük volt dr. Fabiny Tamás, a Magyarországi Evangélikus Egyház püspöke is. Őt kértem beszélgetésre.

– Püspök úr, hogyan határozta el, hogy elfogadja a meghívást a keresztények találkozójára Pozsonyba, és hogy részt vesz rajta?

– Nagyon fontosnak tartom, hogy a szomszédos országok, mint Szlovákia és Magyarország gyülekezetei látogassák egymást, és kölcsönösen ápolják a kapcsolatot. Két és fél évvel ezelőtt választottak püspökké a Magyarországi Evangélikus Egyházban, azóta különösen fontosnak tartom a jó kapcsolatot a szlovákiai evangélikusokkal. Személyes okom is van rá, hogy eljöttem, mégpedig az, hogy nagyanyám Kuková községből származik, ezért Szlovákia nekem szívügyem. Apám, aki egyháztörténész volt, gyakran mondta, hogy a magyar-szlovák viszonyt, amelyet a történelem elrontott, igyekezni kell orvosolni, és hangsúlyozta a kölcsönös megbocsátás és az újat kezdés szükségességét.

– A két nemzet már régóta egymás mellett Európában, mégis úgy tűnik, hogy a szlovák-magyar kapcsolatok ismét zsákutcába jutnak a jelenlegi szlovák politika miatt. Ön hogyan látja ezt?

– Ez nem helyes, és ez nem is az egyház véleménye. Ez politika, s a politikában gyakran eluralkodnak ilyen nézetek. A szlovákiai evangélikus egyházi kapcsolatokat illetően nekem jó tapasztalataim vannak. Sohasem éreztem gyűlölködést, sőt éppen ellenkezőleg, elfogadást és szeretetet tapasztaltam, amelyet nagyra tartok és becsülök. Ha a politikai illati, az nálunk is hasonló, de nem a kormány, sokkal inkább kormányon kívüli körök törekednek konfliktusra. Ez még a múltból, a monarchikus időkből ered. A múltat nem kell elfeledni, de tanulnunk kell belőle, és mindenekelőtt tudni kell megbocsátani. A püspökök fórumán is ezt hangsúlyoztam. Sajnálom, ami rossz történt a múltban, és egyházunk nevében bocsánatot kérek.

– Az egyház milyen példát adhat Európának, illetve az európai politikának?

– Európa lelke az egyház, ezért Európát nemcsak a gazdaság tartja fenn, hanem főként a lelki, szellemi dolgok. Európai Unióról beszélünk, mely államokat kapcsol össze, és azt látjuk, hogy mégis megosztottak. Nem politikailag, de gazdaságilag, mert vannak gazdag és szegény országok.

Az egyház abban segíthet, hogy az emberek közelebb jussanak egymáshoz. Mert az egyház szabadabb, mint a kormány, és főleg azért, mert az egyház az emberek után mehet. Az egyház előbb tud bocsánatot kérni a múlt bűneiért, mint a kormány.

Visszatérek az előző kérdéshez, mely a szlovák-magyar problémát érinti. Az

egyháznak fáj az, ami 1945-öt követően a magyarokkal történt Beneš dekrétumai alapján, amikor erőszakkal megfosztották őket csehszlovák állampolgárságuktól és állampolgári jogaiktól. Ezt lakosságcsere, reszlovakizáció és belső áttelepítés követte.

Nagy igazságtalanság volt, hogy a politika kedvéért embereket ítéltek el, akik tulajdonképpen semmiről sem tehettek. A politika erre nem tudja azt mondani, hogy „bocsánat, elnézést kérünk”, de az egyház tudja, illetve tudnia kellene. Az egyház azt tanítja, hogy Krisztus teste vagyunk, de ha a test megosztott, akkor az fáj. Magyarország és Szlovákia között 1945 után újra átszabták a határokat, akkor gyülekezeteiket is elválasztották egymástól, melyek között megszakadt minden kapcsolat. Igaz, amit Klátik püspök mondott, hogy a kommunizmus idején jelszóként hangzott: „Oszd meg és uralkodj!”, de az egyház ezt nem követheti, nem lehet megosztó és uralkodó. Az egyháznak tudnia kell megbocsátani, igazat mondani s ha kell, fellépni a bűnös kormányval szemben.

– Önöknél az egyház már leszámolt a kommunista múlttal?

– Igyekszünk feldolgozni a múltat. E célból bizottságot hoztunk létre, melynek feladata, hogy kiderítse, kik azok a lelkészek, akik a kommunizmus idején együttműködtek az állambiztonságiakkal, és feljelentettek másokat. Nem akarjuk megbüntetni őket, lelkészi hivatásból sem akarunk elmozdítani senkit, de arra törekszünk, hogy az iratok nyilvánosak legyenek. Azt akarjuk, hogy az egyház előbb ismerje meg e dokumentumokat, mint a nagyközönség.

Jogász, történész, lelkész és levéltáros alkotja ezt a bizottságot. Első jelentésüket már 2006 májusában a zsinat elé terjesztették, mely értékelte azoknak a lelkészeknek a működését, akik tudatosan vagy tudtuk nélkül együttműködtek az állami szervekkel. Ez a folyamat eltarthat nyolc-tíz évig, sőt lehet, hogy tovább is. De azután senki nem vádaskodhat, és senki sem lesz zsarolható. Fontos, hogy tudjunk egymásnak megbocsátani. Fontos, hogy ha valaki rosszat tett, legyen képes beismerni, és tudjon bocsánatot kérni. Ha képesek leszünk szembenézni a múlttal, akkor tudunk helyesen tekinteni a jövőbe.

– Az egyik vitaforumon szó volt arról, hogy új tagországoknak az Európai Unióhoz való csatlakozása új kultúrák megjelenését, új viselkedési formák beáramlását idézheti elő. Vajon nem kell félnünk, hogy ezek a kultúrák elnyeljenek minket? Az egyház hogyan viszonyuljon az iszlám követőinek egyre növekvő számához?

– Magyarországon az iszlám eddig nem jelentett problémát, de Ausztriában igen, ott több a mohamedán, mint az evangélikus. Számunkra az a fontos, hogy minden kérdésnél térjünk vissza hitünk gyökereihez, és szilárdan ezeken az alapokon álljunk.

– Említette, hogy Európa nem egységes gazdasági téren, ezért szolidaritásnak kell lenniük a szegényebb országokkal. Ön szerint a keresztényeknek mit kellene tenniük, hogy a minimálisra csökkenjenek a különbségek?

– Minden országban problémát jelent a munkanélküliség, a romák és a prostitúáltak kérdése, a gyermekek és a nők elnyomása. Az egyház tudna segíteni, és gondolom, hogy segít is.

Szerintem a szolidaritás kérdéséhez tartozik az is, hogy segítsünk azoknak a magyaroknak, akik Magyarországon határain kívül élnek. Ugyanakkor örömmel fogadjuk, ha a szlovák evangélikus egyház segíti a Magyarországon élő szlovák evangélikusokat.

– Tartanak-e két nyelven istentiszteleteket a két nyelvű gyülekezetekben?

– Arra törekszünk, hogy Isten igéje a hívek anyanyelvén hangozzék. Örülök, hogy itt sok lelkész megtanult magyarul. Már tanácskoztunk arról, hogy Szlovákia magyar nemzetiségű gyülekezeteibe, ahol nincs magyarul tudó lelkész, küldhessünk magyar lelkészt, és fordítva is, mi is örülünk, ha szlovák lelkész jön Magyarországra. Az EU-ban élni azért is előnyös, mert az államok „határ nélküliek”, így otthon is, és határon túl is művelhetjük magunkat. Ha a kereskedők mehetnek más országba kereskedni, mert ott például olcsóbb a benzin, miért ne történhetne ez hasonlóképpen az egyházban is? Természetesen erről a püspökök közötti szerződésben kell megállapodni.

– Ön részt vett a püspökök fórumán. Kérem, értékelje ezt a saját szempontjából.

– Örülök, hogy a szlovák kormány elfogadta a meghívást erre a fórumra, és a köztársasági elnök fogadott minket, több államból érkezett evangélikus püspököket a saját rezidenciáján. Annak is örülök, hogy a találkozón megjelent az Európai Bizottság szlovák tagja is, ami annak a bizonyítéka, hogy az evangélikus egyháznak a társadalomban is van támogatottsága.

Lényegesnek és jelentősnek látom azt is, hogy itt minden püspök elmondhatta tapasztalatait, így tanulhattunk egymástól, és erősödhetett a kölcsönös bizalom. Gondolom, a találkozón többi programja is színvonalas volt. Annak is örülök, hogy a szlovák televízió közvetítette a nagygyűlés programját. Ennek azért is örülök, mert a lelkészi munkám mellett tíz éven át én is dolgoztam a televízióban, és tudom, hogy az egyház számára milyen nagyon fontos, hogy ebben a szekularizált világban megjelenjen a nyilvánosság előtt.

Fabiny Tamás püspök úrnak a beszélgetést, Erika Hlačokovánek a szimultán fordítást köszöni:

■ MARTINA KOVÁČIKOVÁ

Közelgő kettős évforduló, fokozódó izgalommal

A ritka eseményre készülve elfogulatlan kisfilm készült a darwini elméletet támogató és megkérdőjelező álláspontokról.

Százötven éve, 1858. július elsején a londoni Linné Társaság előtt tartott előadásával lépett először nyilvánosság elé elméletével Charles Darwin természetkutató. Elképzelése szerint az állati, növényi fajok és az ember hosszú idő alatt fejlődtek ki az élőlények változásai, valamint szelekció révén. A társaság tagjai különféleképpen reagáltak a felvetésre – ki megrökönyödött, ki izgatottan, ki pedig döbbenet hallgatással.

Bár az elmúlt százötven évben Dar-

winnak az élővilág eredetére vonatkozó felfogása uralkodóvá vált, evolúcióelmélete mind a mai napig vitatott. Az utóbbi időben ismertté vált alternatív tudományos irányzat, az intelligens tervezés szemléletmódja szerint a biológia legújabb felfedezései nem megerősítik, hanem egyre valószínűtlenebbé teszik az élővilág spontán kifejlődését. Az irányzat tudós képviselői szerint a genetikai kódban rejlő információ típusa, illetve a sejteken belüli molekuláris gépezetek összetettsége arra utal, hogy a fajok megjelenésében egy felsőbb értelem működött közre.

A fajok eredete című könyv 1859-ben je-

lent meg. A jövő évben – amely a könyv megjelenésének százötvenedik, ugyanakkor Darwin születésének kétszázadik évfordulója lesz – élesedő vita várható a kétféle felfogás képviselői között.

Mindenknek előszekelőként Gárdos Viktor rendezésében tízperces film készült, melyben az evolúció elméletét Galántai Zoltán tudománytörténész, a tervezettétség koncepcióját pedig Tasi István, az Értelmes Tervezettség Mozgalom (Értelm) elnökségi tagja képviseli. A videó megtekinthető az interneten is, az alábbi címen: Evolúció kontra tervezettség – <http://www.youtube.com/watch?v=lp5F6QSCgE8>.

► EvÉlet-infó

Pro Geographia díj a bonyhádi tanárnak

► **A Bonyhádi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium és Kollégium tanárának, Gruber Lászlónak a tevékenységét Pro Geographia díjjal ismerték el. A díjazott a Magyar Földrajzi Társaság júliusi vándorgyűlésén, Gyöngyösön vehette át a kitüntetést, amelyre felsőfokú oktatási intézmények, illetve maga a társaság terjesztheti fel a jelölteket.**

Gruber László a földrajz magas színvonalú oktatásáért és népszerűsítéséért, számos ismeretterjesztő cikk és egy egyetemi tankönyv publikálásáért, a diákok tanulmányi versenyekre való sikeres felkészítéséért, valamint közép-

kolai tanulmányutak vezetéséért érdemelte ki a díjat.

A kitüntetett egy évig dolgozott a Magyar Tudományos Akadémia Földrajz-

A SZERZŐ FELVÉTELE

tudományi Kutatóintézetében is; végül azért mondott fel, mert keveset taníthatott. Most a bonyhádi gimnáziumban kedvére oktathat, és annak is örül, hogy a tanórákon kívül is sokat lehet együtt a fiatalokkal. Jó alkalmat nyújtanak erre a tanulmányi kirándulások, július 19-én például kétéhes olaszországi vulkántúrára utazott tanítványaival.

A földrajzi társaság vándorgyűlésén Gruber László mellett többek között Vargáné Böröndi Erzsébet is átvehette a Pro Geographia díjat. A bonyhádi tanár úgy fogalmazott, hogy a személyes találkozás külön értékessé tette számára ezt a napot, hiszen Böröndi Erzsébet a Magyar Televízió legjobb természetfilmjeinek szinkronrendező-dramaturgia.

■ MÁTÉ RÉKA

NÁNDORFEHÉRVÁR RAGYOGÓ CSILLAGAI

Akiért a harang szól

Hunyadi Jánost csak a pestis tudta legyőzni

► **Hunyadi János Nándorfehérvár falai alatt a magyar hadtörténelem – nyugodtan mondhatjuk – egyik legnagyobb diadalát aratta 1456. július 22-én. Nem kisebb hadvezért győzött le, mint II. Mehmed szultán, aki nem sokkal korábban bevette a városok királynőjeként is emlegetett Bizáncot, az akkori világ legnagyobb létszámú települését.**

Szent István királyunk korában szinte a semmiből túnt elő, és legyőzhetetlen erővel rontott a világra a szeldzsuk török birodalom, amely egynemzedéknyi idő alatt a Bizánctól egészen Kínáig terjedő roppant földeket mind uralma alá hajtotta. Később ugyan hanyatlásnak indult, de az egyik szeldzsuk törzs, vagyis az oszmán átvette a hatalmat, és létrehozta a saját, immár töröknek nevezett birodalmát. Mindez 1299-ben történt. Európában nem sokkal később, vagyis 1352-ben Gallipolinál jelentek meg, Bizáncot ugyanis olyan erősen megroppantották, hogy összes kis-ázsiai területének feladására készítették. „Oszmán vad népének” térhódítása ezt követően is folytatódott, egészen addig, mígnem uralma alá nem hajtotta az Egyiptomtól Perzsiáig terjedő területet.

Háromszáz, bizony háromszáz éven keresztül hadakozott népünk ezzel az óriási birodalommal. Nagy Lajos volt az első magyar király, aki csatába bocsátkozott vele. Zsigmond király a nikápolyi vereség után aztán a tartós védelemre rendezkedett be, és kiépítette hazánk déli végvárát, amely százötven éven keresztül többé-kevésbé fel tudta tartóztatni a török sereget. Persze nem minden esetben: 1427-ben például a törökök elfoglalták a végvárakat egyik legfontosabb erősségét, Galambóc várát; ezáltal megnyílt előtük az út az ország kulcsaként is emlegetett Nándorfehérvár felé.

A vár annak köszönheti stratégiai jelentőségét, hogy a Duna és a Száva találkozásánál fekszik. Magyar kézre 1071-ben került, Salamon király foglalta el Bizáncból. A görögök időnként visszavették, de mindig csak rövid időre. Ritkábban, de a szerbek is uralták: 1284-ben például V. István magyar király jegyajándék-ként Dragutin István szerb királynak adta, aki Katalin magyar hercegnőt vette nőül. Nándorfehérvár ennek ellenére mindig visszaszállt a magyar korona fennhatósága alá. Idővel a török félhold is megjelent: 1440-ben már II. Murád szultán próbálta bevenni, de Tallóci János kapitány vezetésével a várbeliek győztesen kerültek ki a több hónapos ostromból.

Ilyen előzmények után lépett a történelem színpadára a világhódító tervek szövegét II. Mehmed szultán, aki Bizánc elfoglalása után minden erejét Magyarország ellen fordította. Először is magához csábította a legjobb európai ágyúöntőket. A legkiválóbb a magyar Orbán mester volt, aki három évvel korábban, vagyis Bizánc ostromakor a gö-

rög császárnak ajánlotta fel tehetségét, ő azonban visszautasította. Ezután elfogadta a porta ajánlatát, és az általa öntött ágyúkat Bizánc ellen fordította. Ezek rombolták le Bizánc falait. A szultán aztán 1456-ban ezeket az ágyúkat vonlatta Nándorfehérvár ellen. A magyar határ felé háromszáz ágyúval és százötven ezer katonával indult. Orbán mester ekkor már nem élt, de a fegyverei igen.

Az ostrom kezdetekor a várat Szilágyi Mihály, Hunyadi sógora védte, a nagy törökverő ugyanis a Dunán felfelé hajózó oszmán hadiflottát szerette volna feltartóztatni – sikertelenül. Kapisztrán János ferences szerzetes az általa toborzott kereszttesek első csoportját ugyancsak a Dunán, hajókon vitte Budáról Nándorfehérvárra.

Kapisztrán és a szultán serege szinte egy időben érkezett Nándorfehérvár falai alá, de nem csaptak össze. A kereszttesek a várba a vízi kapun vonultak be, a szultán pedig az erősség túlsó oldalán ütött tábor.

Kapisztrán Szalánkeménen ütött tábor. Hunyadi is odament, hogy a hazánk védelmére felsereglett, többnyire földművesekből álló sokaságból katonákat faragjon. Csakhogy a kereszttesek kijelentették: az ő vezérük Kapisztrán, csak tőle fogadnak el parancsot. Kompromisszumos megoldás született: a keresztteseket csoportokra osztották, amelyeket egy-egy ferences szerzetes vezetett.

Nándorfehérvár ostroma (török miniatúra az isztambuli Topkapı Szeráj Múzeumban)

Az atyák mellé Hunyadi egy-egy tapasztalt katonát állított, a keresztteseket tehát a katonák útmutatása szerint, de a ferencesek vezetésével gyakorlatoztatták. Irányításukra templomi zászlókat használtak. Később a csatába is így mentek.

Közben zajlott az ostrom. Hunyadi csak néhány napot adott a fegyverforgatás elsajátítására, majd a sereggel Nándorfehérvár felé vette az irányt. Elsőként

JOHAN HUNNIAD Gouverneur van Hongariën etc.

az ostromzárát biztosító török flottát semmisítette meg, majd átvette a vár védelmének parancsnokságát. A blokádtörés révén a várba friss erők érkeztek: Hunyadi tapasztalt katonái és a kereszttesek leginkább hadra fogható része, így a védők létszáma tizenötezer főre nőtt. Élelmiszert és hadianyagot is hoztak a hajók, a visszaúton pedig a sebesülteket szállították el.

A várban ekkor már felütötte a fejét a pestis, ami nagy riadalmat keltett a védők sorai között. Nem tudni, hogy a betegség mikor jelent meg, de feljegyezték, hogy az összes megfertőzött katonát elvitték. A veszély ezzel – egy időre – megszűnt.

A Kapisztrán János által vezetett kereszttesek a várral szembe, a Száva túlsó partjára vonultak. A török ágyúk nem sokkal később lerombolták a falakat. A szultán elérkezettnek látta az időt, hogy általános rohamot indítson. A romos falakon gyilkos küzdelem kezdődött. A török lassan, de biztosan nyomult előre. Egy álló napon át tartott az öldöklés, majd a török visszavonulót fűjt.

Közben a várból a Száva partjára kiment néhány tucat magyar íjász, Kapisztrán pedig a nyílzápor védelmében átkelt a folyón, és rohamra vezette keresztteseit, hogy a török sereget oldalba támadva a balszárnyára rontsón.

Hunyadi sem télenkedett: összes hadra fogható katonájával kirontott a várból. Szemből támadott, és nehéz vasba öltözött páncélos katonáival elfoglalta a török ágyúkat. A szultán ekkor elmentámadást rendelt el, ezzel azonban csak annyit ért el, hogy az addigra már a törökök felé fordított ágyúk torka elé vezényelte katonáit, akik között a kartács-tűz iszonyatos mészárlást rendezett. Még a szultán is megesbesült.

Mire beállt az est, a törökök elfutottak. Hunyadi utánuk ment, de a tapasztalt katoná tudta: ereje kevés ahhoz, hogy végső csapást mérjen a takarodó törökre.

Kapisztrán a holtak eltemetéséhez látott. Sietni kellett, hiszen a nagy melegben a közel százezer holttest hamar bomlásnak indult. Elkésett: újra felütötte a pestis. Hunyadi augusztus 4-én kapta meg a fertőzést. Zimonyba vitték, ahol egy hét alatt meghalt.

■ JEZSÓ ÁKOS

A mindig megújuló konfirmáció

A konfirmáció gyülekezeti gyakorlatában egyre többször és egyre gyakrabban teszik fel lelkészek a kérdést: hogyan lehetne hatékonyabban, a konfirmándusok korosztályához még jobban közelítve végezni a konfirmációra való felkészítést? Ez az útkeresés persze nem feltétlenül csak a modern kor találmánya, sokkal inkább igazi lutheri sajátosság: megtalálni a kor emberéhez vezető utat, számára érthető és megragadható módon elvezetni őt hitünk titkához, és útítársul szegődni mellé élete útján.

A konfirmáció nagyon jelentős lépése ennek a mindig megújuló egyházi útkezesnek, hiszen kritikus életkorban, a gyermek- és a felnőtté határán, a legnagyobb változások idején állhatunk konfirmációra készülő fiatalok mellé. Az életkori sajátosságok, a kulturális meghatározottság, a tanulásra való fogékonyság sokat változott az elmúlt évtizedek során. Ahogyan Luther Kis kátiája a kor igényeihez tudott igazodni, úgy nekünk is feladatunk ezen az örökségül kapott úton továbbhaladva megtalálni az utat a ma konfirmándusaihoz.

Ennek az útkezesnek a közeljövőben kézbe is vehető eredménye az Evangélikus Hittudományi Egyetem Gyakorlati Intézetének segítségével megjelenő, lelkészeknek és konfirmációt vezető munkatársaknak szóló, konfirmációt előkészítő könyv, amely a Lutheránus Világszövetség által 1998-ban kiadott konfirmáció kézikönyv átdolgozott és sok részletben kibővített utódja. Szabóné Mátrai Marianna vezetésével egyházunk több lelkésze dolgozott ezen a kötetben,

mely a dogmatikai összefoglalón, a részletes témakidolgozáson, a legfontosabb bibliai helyek gyűjteményén kívül a Kis kátiára való utalásokat, részletesen kidolgozott órávázlatokat, csoportos és otthoni feladatokat, továbbá kitűnő irodalmi és zenei illusztrációkat is tartalmaz.

Reménységünk, hogy a kiadvány használható lesz egyházunk sokszínű gyülekezeteiben – diaszpórahelyzetben lévő csoportokban és nagy gyülekezetek konfirmációs csoportjaiban egyaránt. A lelkészek olyan segítséget kapnak ezáltal, amely minden órához lépésekre lebontott órávázlatot tartalmaz – mindezt mai, izgalmas, életszerű kérdésekkel, feladatokkal és illusztrációkkal. Még az is elképzelhető, hogy ifjúsági csoportokban is szívesen használják majd lelkészek és ifjúsági vezetők ezt a könyvet, hiszen a már megkonfirmált ifjúsági csoportok vezetéséhez is kitűnő segédanyagot találnak benne.

Örömmel és nagy várakozással harangozzuk be ezt a nemskára megjelenő kötetet, hiszen az előkészítő csoport minden tagját ugyanaz a kérdés motiválja: hogyan tudjuk még jobban elősegíteni azt az értelmesen megvalósuló, nem csupán a jelenre tekintő, hanem a jövőt is komolyan vevő konfirmációt, amely egy életre szóló tapasztalatot, tudást és élményt ad arról, hogy érdemes életünket Isten útját követve élni? A hit felismeréséhez és megtapasztalásához szeretne segítséget nyújtani ez a könyv lelkészeknek, gyülekezeti munkatársaknak – és rajtuk keresztül minden fiatalnak.

■ PÁNGYÁNSZKY ÁGNES

Pelenkaügy

Középsőt nem érdeklí a szobatisztaság. Próbálkoztam én már mindennel: szép szóval, mesével, narancscukorkákkal, „elrémisztő” történettel, amelyben a kisfiú, aki pelenkás, nem mehet oviba, és így tovább. Az idő viszont szorít, szeptemberben indul az új óvodaev, vészesen fogynak a napok.

Kétségbeesésben vettem egy csodacsomagot: egyik kiváló pelenkagyártónk bizton ígéri, hogy gyermekem játszva leszokik a pelenkáról. Leültem, és elkezdtem tanulmányozni a vásárlói tájékoztatót. Ezek annyira rendesek – állapítottam meg –, még kis mesekönyvet is csomagoltak hozzá. Erre szokták mondani marketinges nyelven, hogy ingyen ajándék. Nagyon köszönjük. Tehát eldöbható bilire szoktató pelenka. Szent Kleofás! De hiszen én nem szeretnék minden pisi után új bilét venni...!

Nem ez az egyetlen eset, mikor a rossz szövegnél vagy egy hiányzó vessző miatt teljesen megváltozik a mondat értelme. De sebaj, lelkes anyukaként olvasom tovább az ingyenes ajándékot, nem csinállok ügyet e hibából.

Nézegetem a kis színes lapozót, amelyben egy hölgy rímekkel, szótagszámokkal próbálkozik. Véleményem szerint kimaradhattak az életből Weöres Sándor gyermekversei, mert különben aligha merészkedett volna ilyen viczre. Távoll áll tőlem a statisztika, de nem tudtam megállni, hogy ne számoljam össze a költeményben előforduló vesszőhibákat. Tizenkét négyesoros versszakban hét vesszőt használt a harmincöt helyett (egyet feleslegesen). Hogyan lehetséges az, hogy hetedik nem használja a vesszőt, és egyszer, mikor végre kiteszi, pont oda, ahová nem kell?...

Felidegesíttem magam, pedig az egész nem ér emyit. Nyelvünk mostohagyermekének érzem a vesszőt, kicsit úgy, mint a közlekedésben az irányjelzőt. Az emberek nem látják, hogy az életük múlhat ezen a kis narancssárga jelzésen, s hogy legtöbbször mondatunk értelme is a helyesen kitett vesszőn nyugszik. Azt már csak halkan emlitem meg, hogy a zsenge

poéta nem ismeri a helység és helyiség szó közötti különbséget sem.

Felölősségünk óriási: meg kell óvni gyerekeinket a szeméttől, de ha lépten-nyomon a rosszat látják, hogyan védjük őket? Tenniük kellene valamit az egyre hanyagabb, tökéletlenebb mondatok ellen.

FOTÓ: KENDEH JOHANNA — KEFUNK ILLUSZTRÁCIÓ

Kölyökkoromban, mikor hétfőn még nem volt tévéadás, a rádióban szépen beszéltek a bemondók, és a televízióban is törekedtek a helyes magyar kifejezések használatára. Ma már nagytólval kell keresni az igényesen fogalmazó, helyes kiejtéssel beszélő tévést. A reklámszövegek, feliratok pedig ontják magukból a durva hibákat, a magyar nyelvtől idegen kifejezéseket.

Türelmi-e nyelvünk, hogy nem szeretik eléggé, elhanyagolják, mostohagyermekként bánnak vele? Mindenesetre maradok inkább Weöres Sándornál, a kis cinege cipőjénél vagy Arany Laci ürgéjénél, ha gyerekeimnek mesélek, olvasok. Kívánom, hogy mások is megérezzék felelősségüket, és szívügyüknek tekintsék a nyelv-ápolást, mert különben már unokáink sem fogják beszélni anyanyelvünket.

No és mi van Középsővel? Köszöni szépen, jól érzi magát a pelenkában...

■ MA-MA-SZEK

Középiskolás sátor

► A 7. Szélrózsa országos evangélikus ifjúsági találkozóját (július 16–20.) minden korosztálynak lehetőséget nyújtott az igényes kikapcsolódásra. Természetes tehát, hogy a középiskolásoknak is volt sátoruk, saját szigetük, ahol bármikor kiköthettek. Mesterházy Balázs, a középiskolák munkaügyi felelőse pedig maga volt a garancia, hogy a fiatalok őket érdeklő programokat találnak majd ott.

A középiskolás sátor programjainak gerincét – bármilyen furcsa is – „a világ” adta... A „Hol a határ?” témát földrészek alapján járták körül, minden teljes nap középpontjába mást és mást állítva – így lett a csütörtök Amerika-, a péntek Ázsia-, a szombat pedig Afrika-nap. Ezeknek a kontinenseknek a hangulatát

mítosz vagy valóság? címmel Réz-Nagy Zoltán debreceni evangélikus lelkész tartotta az észak-amerikai indiánokról, lenyűgöző precizitással és gyomorforgató részleteket sem mellőző érdekességekkel.

Délután J. K. Rowling regénysorozatát idézve a középiskolások „házakba” tömörültek, hogy azután tagjaik összemérhessék tudásukat a szombati vetélkedőn. Így alakult meg a természettudományok iránt érdeklődőkből a Kalandor Keresők, a művészekből a Szabadszellemeük, a sportosokból az Olimpikonok és a „többiekből” a Szélrózsa-szívárvány csapata...

Ázsia költözött a sátorba a pénteki napra, s ezt három előadáson keresztül télt házzal értékelte a közönség. Először Hámor Endre, a fásori gimnázium igazgató-helyettese tartott előadást Távol-keleti mozaik címmel (képünkön), melyből a közönség sok mindent megtudhatott a japán, a kínai, a koreai és a mongol kultúráról.

a témájának, és végig megtartva a szépszámú hallgatóság figyelmét, beszélt a mongol vallásosságról (és persze sok másról...). Előadásának a Mongóliai sámánizmus – hagyomány vagy újítás? címet adta, remek szimbólummagyarzatokkal, illetve néprajzi példákkal világította meg akár őseink vallásosságát is.

Ebédidőben Török-Zselenszky Tamás előadására is megtelt a sátor. Az Eleven Hold nevű együttesből ismert – immár önálló – zenész, filozófus, költő saját dalaival is színesített beszélgetésére végig a természetesség volt a jellemző, lett legyen szó akár istenkeresésről, akár kapcsolatokról, akár mákegyelésről...

Ezen az estén még egy fantasztikus gyöngyszemet ajándékozott a sátor a Szélrózsa résztvevőinek: Róka Szabolcs interaktív mesejátékára majdnem százán érkeztek, és senki nem bánta meg, hogy A pörül járt farkas című meséből megtudta, hogyan is lett szomszéd a székelgyöldi Farkaslakán Róka Gergő bácsi és Farkas András bácsi...

Szombaton – az Afrika-napon – délelőtt rendezték meg a vetélkedőt, amely a már említett házak között zajlott, s amely általános műveltségi és az előadásokhoz kapcsolódó kérdésekből állt. A középiskolás sátor utolsó programja Gáncs Péter püspöknek a néhány héttel ezelőtti tanzániai útjáról tartott beszámolója volt. Előadását a képeken kívül Bálint Amikó is kiegészítette, aki maszaj népviseletben mesélt szülei – dr. Bálint Zoltán és felesége, Beáta – kenyai szolgálatáról.

Összességében nagyon sikeres sátorprogramot tudhatnak maguk mögött a középiskolások – és a szervezők –, hiszen rengeteg gimnazista volt jelen a Szélrózsaán.

■ TÓTH CSEPERKE

FOTÓ: BODA ZSUZSA

ban volt berendezve a sátor, s az adott földrészhez kapcsolódó programok, előadások várták az érdeklődő ifjúságot.

A csütörtöki előadást Nemes vadember –

Ezután dr. Birtalan Ágnes egyetemi docens, az Eötvös Loránd Tudományegyetem Belső-ázsiai Tanszékének vezetője következett; érződött, hogy szerelmese

Egész évben Szélrózsa?

Legyen bár szemünk a látásra és fülünk a hallásra, a változások szelét a bőrünkön kell éreznünk. A most feltámadt fuvallat pedig nem más üzenetet hordoz, mint hogy ez volt az első internetes Szélrózsa. Noha merésznek tűnik a legtöbb evangélikus fiatal egy helyszínrre összehozó rendezvényt a virtuális világgal emyire szorosan összekapcsolni, több jel is arra mutat, hogy új korszak kezdetének lehetünk tanúi az evangélikus ifjúsági találkozójának történetében.

Kezdjük a Szélrózsa történetét a jelentkezéssel. Idén alakult úgy első ízben, hogy csak a világhálón előregisztráltak kaptak szállást és étkeztetést a helyszínen, ugyanis a nagy előzetes érdeklődés miatt az összes kollégiumi férőhely jó előre betelt, és a rendelkezésre álló konyháknak sem maradt szabad kapacitásuk. A koszt és kvártély biztosításán túl a bejutásnál is előnyt élveztek az interneten jelentkezők: a találkozójuk bejáratánál perforált, biztonsági nyomattal ellátott papírlapon kapták meg ebédjegyeiket, szállaskártyáikat és az internetes regisztrációval járó pólvásárlási kedvezményre jogosító kupont is.

A beléptetésnél elég volt a regisztrációkor kapott sorszámat bemondani, majd aláírni a vouchert tartalmazó műanyag fóliát, és a látogató máris a rendezvény területére léphetett. Adatai viszont még több utat bejártak, többek között az elsősegély-szolgálatot ellátó Johanniták is kaptak egy kivonatot a táborozók betegségeiről és gyógyszerérzékenységéről; ezen in-

formációknak esetleges rosszullét esetén vehették (volna) hasznát.

A regisztrációban betöltött vitathatatlan szerepén túl az internet más területen is paradigmaváltásra készíteti a szervezőket. Az eddigi elképzelések a világhálóknak szánták azt a

FOTÓ: LUKÁCS GÁBI

„Határellenőrzés” – idén alapvető elvárás volt a gyors bejutás a találkozójuk területére

szerepet, hogy két rendezvény között osszertartsa a jelenlévőket, jóllehet a kapcsolatban maradásnak ezt a vízióját az evangélikus internetes fejlesztések évek óta tapasztalható gyengélkedése miatt soha nem követte konkrét lépés.

lendületével kerültek képek a falra, pezsgő a poharakba, zenekar az előtérbe és szónok a pad tetejére, mindez különösebb előzetes szervezés nélkül.

Az sem meglepő, hogy a hirtelen kitalált eseményben részt vevők a pár napos közös életmódszerzés után azonnal százas nagyszámrendben írták-írják beszámolóikat és hozzászólásaikat az ott történtekről.

Az új evangélikus stratégia legújabb munkadokumentumában található az „új típusú közösségi terek kialakításának” koncepciója. Az első vitaanyag ezt egyfajta ifjúsági házként, illetve ifjúsági konferencia-központként képzeleli el – és szövegében az internet szó egyetlen egyszer sem fordul elő –, ugyanakkor nem lehet nem észrevenni, hogy az „új típusú közösségi tér” kifejezés pontosan illik a világhálón létrejött evangélikus közösségi oldalra.

A myLuther töretlen sikerrel halad előre – egy jó stratégiának pedig tudnia kell, hogy ismeretlen vizeken mekkora hasznát veheti egy bátor felderítőhajónak. Már csak az a kérdés, hogy mikor húzzák fel a vitorlát az egyház valamennyi hajóján. Mikor fogják be végre a szelet?

A változások szelét.

■ NAGY BENCE

„Sok fecske igen” – az Aspartam együttes néhány tagja a myLuther myFotósulijának anyagából rögtönzött kiállítás megnyitóján

Feketén-fehéren a

BALOGH MELINDA: Már szöveg nélkül (esemény kategória, 3. helyezés)

BALOGH MELINDA: A zene magával ragad (portré kategória, 3. helyezés)

KISS TÜNDE: Hegedűs földön és égen (különdíj)

a Szélrózsa legsikerültebb fotóiból

A két évvel ezelőtti Szélrózsához hasonlóan szerkesztőségünk idén is két fotóssal képviseltette magát a most is nagyszerűen sikerült országos evangélikus ifjúsági találkozón. A fényképezészet kedvelői azonban jól tudják, hogy nem minden a profi felszerelés, néha az adott pillanat megismételhetetlen varázsa többet nyom a latban – márpedig ők ketten igencsak kevesen voltak ahhoz, hogy a rendezvény egyes mozzanatát lencsevégre kapják. Hiába hát a több száz képre rúgó EvÉlet-es archívum, joggal feltételeztük, hogy a táborlakók is szép számmal készítenek majd érdekes felvételeket.

Ezért is hirdettük meg az *Evangelikus Élet* és a *myLuther* evangélikus közösségi oldal fotópályázatát, reménykedve abban, hogy a fényképezőgépek birtokosai meg is merik osztani képeiket másokkal... Noha a pályázati kiírás elég szűkszavú volt, szerencsére nem kellett csalódnunk. A beérkezett mintegy százötven képet végül három kategóriába soroltuk – portré, esemény, hangulat –, és viszonylag hamar sikerült is kiválasztani mindegyikben a három díjazottat. (A zsűri tagjai T. Pintér Károly és Nagy Bence szerkesztők, Lukács Gabi és Szabó Balázs, a *myFotosuli* vezetői voltak.)

A nyertesek „profibólban” részesülnek, ugyanis – a Luther Kiadó által felajánlott könyvajándékon és a szokásos honoráriumon túl – itt közölt képeikről részletes értékelést is kapnak majd a *myLuther*-en. A pályázatra küldött fotók a <http://myluther.hu/myfotosuli> címen természetesen színesben tekinthetők meg.

STERMECZKI ANDRÁS: Végigszaladtunk a 66-os úton (esemény kategória, 2. helyezés)

DR. SRAMÓ ANDRÁS: Ilyen messze volna? (hangulat kategória, 2. helyezés)

REMPORT RICHÁRD: Hol a látószög határa? (esemény kategória, 1. helyezés)

KISS TÜNDE: Tényleg véget ért?! (portré kategória, 2. helyezés)

KISS TÜNDE: Kint és bent között (hangulat kategória, 1. helyezés)

KOCH ESZTER: Az Úrhoz menekülők (portré kategória, 1. helyezés)

PANTEA JUDIT: Sanyit eszi a sátor (hangulat kategória, 3. helyezés)

Nemzetközi protestáns katonai találkozó

► **Cevennes 2008** elnevezéssel, június 26. és 29. között, immár 57. alkalommal rendezték meg a nemzetközi protestáns katonai találkozót a dél-franciaországi Méjannes le Clapban. A francia, német, osztrák, holland, lengyel, szlovén, valamint a volt francia gyarmatokról érkező delegációk mellett idén – Lackner Pál dandártábornok, protestáns tábori püspök és Jákob János ezredes, püspökhelyettes vezetésével – a családtagokkal együtt huszonkilenc katonai képviselő hazánkban rendezvényen. A konferencia tematikája az Úrtól tanult imádság egyik mondata – „...szabadíts meg a gonosztól...” – köré épült föl.

Tekintettel a busszal megtenni kívánt, tekintélyes hosszúságú útra, a csapat már június 25-én, szerda hajnalban elindult. Első célállomásunk egy Svájc nyugati részén elhelyezkedő laktanya, a leküzdendő távolság pedig 1150 kilométer volt. Az egész napos utazás kiváló lehetőséget nyújtott az ismerkedésre, a protestáns tábori püspökség gondozásában külön erre a célra megjelölt, rendezvény, valamint a hugenották történetét bemutató, majd ötvenoldalas kiadvány olvasgatására, de az út monotonitását enyhítette a sajátos és professzionális püspöki idegenvezetés is.

„Az ismeretlen Svájc: ami az útikalauzokból kimaradt” – valahogy így lehetne minősíteni a látványt, ami megérkezés-kor, késő este a szemünk elé tárult. Az elszállásolási körlet mindenféle festést nélkülöző, komor, szocreálra hajazó vasbeton épülete éles kontrasztban állt a környező festői szépségű svájci hegyekkel. A minimalista építészet eme gyöngyszeme láttán valaki tréfásan meg is jegyezte, hogy nyilván ezzel is arra próbálják finoman ösztönözni a svájci ba-

csapat nagy része a hónapokkal azelőtt lefoglalt kőházak helyett katonai sátrakban lett elszállásolva. Az érvelés: „Túl későn érkeztek, c'est la vie.” Ezt követően a kiosztott órárenddel köszönőviszonyban sem lévő programkezdések – ez különösen az étkezési időpontoknál bizonyult fájdalmasnak –, valamint a franciáknak az a sajátos logikája, hogy kulcspozíciókba csakis olyan kontakt-embereket raknak, akiknek egyike sem beszél angolul vagy németül, ami azért a 21. században föltöbb meglepő.

A francia logisztikai bravúrból fakadóan bennünk generalódott egyetemes „frankofília” érzése egy dologra azonban biztosan jó volt: egységbe verte a kelet-közép-európai régiót, és természetes módon építette tovább a lengyel–magyar–szlovén–német barátságot. Ugyanakkor az is az igazsághoz tartozik, hogy a gyönyörű mediterrán vidék, a francia konyha és a tömegtelen frommage (sajt) sokat szepített a végeredményen.

A péntek kirándulós nap volt: a mintegy másfél órás buszúttal megközelíthető Le Poet-Laval középkori falvacskája volt az úti cél. Itt ünnepi istentisztelet keretében fölavatták a „hugenották útját” – ami majd Wuppertalig vezet –, az alkalmon a szlovén tábori lelkészi szolgálat vezetője prédikált, természetesen az angol és német fordítást (bár elkészítették) elfelejtették kiosztani... A kiadás ebéd után megtekintettük az ispotályos lovagok 12. századi kastélyát, illetve a tornyából nyíló lélegzetelállító panorámát, majd egy szerény tárlatot, amely abból adott ízelítőt, hogy milyen is lehetett a hugenották istentiszteleti élete. Az estét a német gospelkórus remek, valamint a *Békegalamb* nevű tahiti együttes langyosabb koncertje zárta.

A tábor valódi konferenciarculatát szombaton nyerte el: délelőtt meghallgathattuk a lengyel tábori püspök színvonalas előadását, aki kifejezetten a katonai

A találkozó magyar résztvevői

kákat, hogy a laktanyai élet helyett a harcmező szépségeit részesítsék előnyben... Később azonban nagy meglepéssel nyugtázhattuk, hogy a svájci haderő alapvetően a funkcionalitás elvén működik: a szolgáltatások terén pontosan annyit adnak, amennyi kell – és ez igaznak bizonyult mind a vacsora, mind a szállás tekintetében.

A maradék ötszáz kilométer másnap már nem követelt meg olyan feszes tempót, így kisebb kitéréssel a csapatnak lehetősége nyílt arra is, hogy egy órácskára megmártózzon a Földközi-tengerben; ennek komoly kedélyjavító hatása volt. Mint később kiderült, a jó kedélyre hamar szükségünk is lett, mert amint megérkeztünk méjannes-i úti célunkhoz, rögtön szembe találtuk magunkat a könyörtelen francia realitással.

Azt magam is sejtettem, hogy a logisztika és az organizáció nem tartozik a franciák erős oldalai közé, de a táborban tapasztalható kaotikus állapotok minden elképzelésemet alulmúlták. Kezdődött azzal, hogy képesek voltak egy háromszáz fős befogadására alkalmas táborba négyszázötven embert meghívni: ennek természetes folyományaként a

szolgálat kontextusában értelmezte a *Miatyánkból* választott mondatot: „...szabadíts meg a gonosztól...” (Megjegyzem, a franciák végre összeszedték magukat, és ezúttal kiosztották a fordításokat is.) Delután nemzeti keretek között, Lackner Pál püspök vezetésével, workshopszerűen boncolgattuk tovább a felvetett kérdéseket. A találkozó fénypontja azonban kétségtelenül az esti „barátságünnep” volt, ahol tíz perc erejéig mindegyik náció lehetőséget kapott a kibontakozásra és a nemzeti identitás felvillantására; mi énekelünk.

Vasárnap a nagyszabású, úrvacsorás búcsú-istentisztelet és az obligát össznépi fényképezkedés után jó hangulatban indultunk vissza Svájcba, ahol az éjszakát töltöttük, hogy másnap még egy utolsó pozitív élménnyel vegyük az utat Magyarországra felé: nagy volt a derűtség, amikor a svájciaktól kapott útjicsomagban megtaláltuk a külön a svájci hadsereg részére gyártott katonai csokoládét. Úgy gondolom, a végére minden kerek lett és egész, a csapat nagyszerűen összekovácsolódott, és mindenki jó érzéssel emlékezik vissza erre az együtt töltött pár napra.

■ NÁNAI LÁSZLÓ ENDRE
százas, evangélikus tábori lelkész

A hugenották története, hite és hatása

Új könyvvel jelentkezett a Kálvin Kiadó

► **A Drezdában élő hugenotta utód, dr. Eberhard Gresch hitsorsosaival ismerteti meg az érdeklődő olvasót A hugenották története, hite és hatása című, igényes tudományos munkájában. A mű Németországban vélhetően nagy népszerűségnek örvendett, hiszen utánnyomásra volt szükség belőle; először 2005-ben, majd a következő évben jelentették meg. A kötet immár magyarul is kézbe vehető.**

A könyvet lapozva kiderül, hogy a szerzőnek sikerült megvalósítania az előszóban megfogalmazott célkitűzését: tükrözni a hugenottákkal és Kálvinnal kapcsolatos kutatási eredményeket, illetve a témával kapcsolatos alapvető tudnivalókat megosztani a szélesebb közönséggel. Gresch megfigyeléseinek előterében természetesen Franciaország áll.

A kötet elején a történelmi előzményeket ismerteti közelebbről A református protestantizmus kialakulása című fejezet, amely a reformáció nagy alakjairól és munkásságukról, illetve általában a református felekezetről ad remekbe szabott, tömör összefoglalást. Maguk a hugenották a második fejezetben kerülnek előtérbe, itt olvashatjuk a vallási irányzat definícióját is: „A hugenotta kifejezést használjuk egyrészt Franciaország-

ban a Kálvintól származó megreformált evangéliumi hitvallást követőkre, valamint az 1545 és 1787 közötti időszak francia, evangélium szerint reformált vallás menekültjeire. A menekültek refúgiumban (száműzetésben) született utódait hugenotta utódoknak nevezzük. Ez hosszú időn keresztül megbélyegző elnevezés volt.” (23. oldal)

Megtudhatjuk, hogy mivel nem túrték meg őket a katolikus Franciaországban, közel kétszázezren hagyták el hazájukat a 16. század közepétől a 18. század végéig. Akik nem így tettek, azokat a régi vallásukhoz való visszatérésre kényszerít-

tették. Az eltávozottak a befogadó országokban jelentősen befolyásolták a szellemi, gazdasági, társadalmi és politikai élet fejlődését (bővebben erről a *Hugenották a világban* című fejezetben van szó).

A szerző vállaltan nem a téma teljes körű feldolgozására törekszik; ez talán nem is lenne lehetséges. Olvasmányos munkájában csupán annyit tesz – és ez korántsem kevés –, hogy bepillantást nyújt a hugenották hányattatásaihoz, megismerteti az olvasóval hitük teológiai hátterét és mindennapi életüket, így hozva közelebb őket a ma emberéhez. Könyve utolsó fejezetét a valdenseknek szenteli, akik tágabb értelemben véve a hugenottákhoz tartoztak.

Az olvasó könnyebb tájékozódását szolgálja a függelék, amely jegyzeteket, időrendi táblázatot, francia–magyar szöveget, fogalomtárat és névmutatót is tartalmaz. A Gresch által összeállított gazdag irodalomjegyzék pedig segítséget nyújt azoknak, akik ennél is alaposabban szeretnék megismerni a hugenottákat.

■ GAZSU

Eberhard Gresch: *A hugenották története, hite és hatása*. Fordította: Beke Mátýásné. Kálvin Kiadó, Budapest, 2008. Kapható a Luther Kiadó könyvesboltjában (1085 Budapest, Üllői út 24.) is. Ára 2200 forint.

Marie Durand, a rabok lelkipogondozója

Marie Durand a vallási türelmetlenséggel szembeni ellenállás megtestesítője. Jel-szava ez volt: *resister* (ellenállás). Az üldözött hugenotta hívő nő hite miatt harmincnégy évet töltött börtönben, ahol rabtársai lelkipogondozója, vigasztalója, pástora lett.

Üldözöttek református hitük miatt

Marie Durand 1711. július 15-én református családban született Bouschet de Pranlesben. Már fiatalon átélte a reformátusok üldözöttségét Franciaországban a nantes-i türelmi ediktum hatályon kívül helyezése következtében. (Az 1685-ben született ediktum biztosította a hugenottáknak a teljes lelkiismereti szabadságot, továbbá a protestáns istentiszteletek tartására való jogot, illetve a polgári hatóságok előtt az egyenlő bánásmódot.) A királyi rendelet visszavonása után hatszáz ezer hugenotta menekült el francia földről hátrahagyva javait; külföldi református testvéreik fogadták be őket.

Voltak, akiket gályára száműztek, másokat francia börtönökbe vetettek. Nem kevesen igen messze kerültek otthonuktól, új és toleráns hazájuk lett – az akkor református – Svájcban kívül az USA, Nagy-Britannia, Hollandia, Németország (például Berlin felvirágoztatása is a hugenották nevéhez fűződik).

Marie édesapja presbitériumi jegyző volt, otthonukban szervezte meg és tartotta a protestánsok titkos összejöveteleit – kifejezetten hitük ápolása céljából. Édesanyját, *Claudine Durand*-t tartóztatták le s vetették börtönbe először; ott is halt meg 1719-ben. Édesapját, *Etienne Durand*-t 1729-ben egy házkutatás nyomán vették őrizetbe és ítéltek el. Tizen-négy évi fogság után kapott kegyelmet, és 1743-ban visszatért otthonukba. Ott halt meg kilencvenkét éves korában.

Marie idősebb testvére, aki 1700-ban született, egyik alapító tagja és prédikátora volt az „Egyház a pusztában” („Eglise du désert”) nevű földalatti protestáns egyháznak. *Pierre Durand* 1720-ban tért vissza svájci teológiai tanulmá-

nyok után Franciaországba. Áruslás vádjával 1732-ben őrizetbe vették, és Montpellier-ben kivégezték. Felesége visszamenekült Svájcba, Lausanne-ba.

Kitartás a hit mellett

Testvére sorsát Marie már csak az aigues-mortes-i női börtönből kísérhette gondolataival. Őt és férjét, *Mathieu Serrest* 1730-ban vetették börtönbe. Serres azzal a feltétellel, hogy elhagyja Franciaországot, 1750-ben kegyelmet kapott.

Marie a Tour de Constance (az állhatatosság tornya) nevű börtönben maradt. Ez arról is nevezetes volt, hogy 1686-tól kezdve oda zárták be a nimes-i és a montpellier-i hugenottákat – valóságos hiterődtítmény volt. Marie rendületlenül kitartott református hitében. Fogva tartása elején azt kérték tőle, árulja el bátyját, Pierre-t, s akkor szabadon engedik. Nem tette meg, sőt azt írta testvéreinek, hogy semmilyen körülmények között sem adja fel lelkészi hivatalát.

Franciák és külföldiek lelkipogondozója a börtöntoronyból

A börtöntoronyban Marie megtapasztalta, milyen embertelen körülmények

között élnek rabtársai, és elhatározta, hogy vigaszt nyújt nekik, a lelkipogondozójuk lesz. Erősítette lelkiileg a csontsoványra lefogyott, összeesett asszonyokat, tartotta bennük az állhatatos akaratot, hogy ne adják fel hitvallásukat. Abban is eltökéltté tette őket, hogy ne lépjenek rá a katolikus Szent Lajos-kápolnához vezető útra.

A börtönből számos, máig fennmaradt levelet küldött francia és külföldi hittestvéreikhez. E börtönleveleket – összesen hatvanöt év levelezését – 1998-ban Montpellier-ben adták ki összegyűjtve. Ezekben nemcsak testvérei hitét táplálta, erősítette, hanem arra is kérte őket, hogy gyámolítsák az üldözötteket. *Justine Pechaire*-hez 1740. május 21-én küldött leveleiben ezt írta: „Az isteni Mester arra bátorít, hogy gondozzuk a foglyokat. A szeretet hitünk alapja, mégis olyan kevesen tartják magukat ehhez. Úgy tűnik, a végidőben élünk, amikor ez az isteni, felséges cselekvés sokakban nagyon meghidegül. Az igazi keresztyének (a protestánsok) nem pusztíthatók el, mert az evangélium tisztaságát nem adják fel, sőt erről mindenkor vallást tesznek.”

Resister – ellenállás!

Harmincnégy évi raboskodás után Marie elhagyta a börtönt, és 1768. április 14-én visszatért szülőfalujába. A börtön kútjának kőkarimájába véste a resister (ellenállás) szó olvasható. Marie Durand egész élete, a hit szép harca ezt példázta. Bibliás, hugenotta-protestáns hitéhez méltó, önfeláldozó, Krisztust felragyogtató élete 1776-ban ért véget.

Több könyv is megjelent róla. Az első 1935-ben, *Marie Durand, a Tour de Constance foglya* címmel. Leveleinek első kiadása 1986-ban, teljes kiadása pedig 1998-ban látott napvilágot. Hitbeli hűségéről, másokért odaáldozott asszonyszívéről, a mélységekben is fellélel tekintő reménységéről nekünk is illő Isten iránti hálával megemlékezünk.

■ DR. BÉKEFY LAJOS

10 PONT – MEGÚJULÓ EGYHÁZAK, GYÜLEKEZETEK JELLEMZŐI

5. Kulturális szempontból érthetőek, mint voltak a próféták, Jézus, az apostolok és a reformátorok a maguk idejében. Nem használnak érthetetlen, anakronisztikus nyelvezetet, öltözetet, zenét, liturgiát. Rájöttek, hogy a szent normális; nem elvont, érthetetlen, hanem hétköznapi, érthető, gyakorlatias.

Olvasói hozzászólás

A régi agenda és az új liturgia, ha eltérő okokból is, és eltérő mértékben is, de egyaránt nem szolgálja ki eléggé a missziói szempontokat. Tudom, hogy ez köztölködő észrevételnek tűnhet, mert a misszió eredendő „terep” nem az istentisztelet. Am ne feledjük, hogy mostanában viszont szinte kizárólag istentiszteleti alkalmainkra hívogatunk.

Ismert gondolat, hogy nem csak akkor célszerű közérthetőnek lenni, amikor van „közérthetőségre szoruló ember” az istentiszteleten, hanem mindig ilyennek kell lenni. Például azért, hogy a rendszeresen templomba járókat biztosítsa afelől, hogy amikor az általuk hívogatott emberek végre egyszer eljönnek velük a templomba, azon az alkalmon is biztosan érthető lesz mindaz, ami elhangzik. További előnye a közérthetőségnek, hogy a gyülekezeti tagok saját maguk is megtanulják a hitüket közérthetőbben találni. Azaz Szeverényi János ötödik pontja a most rendszeresen templomba járó emberekről is szól.

Azon „bennfenteseknek”, akik semmi kivétivel nem találják az istentiszteleti alkalmak mai nyelvhasználatában, a figyelmébe ajánlom Klaus Douglass Isten szeretetének ünnepe – Az istentisztelet mai formáiról és Az új reformáció – 96 tétel az egyház jövőjéről című könyvét, amelyek a Kálvin Kiadó gondozásában jelentek meg. (Mindkét könyv megvásárolható a Luther Kiadó boltjában, és bizonyára a gyülekezeti iratkeresztők is be tudják szerezni.)

PRÖHLE PÉTER

Melanchthon a humanista *ad fontes* (azaz: vissza a forráshoz) gondolatot vette át, és az egyházra vonatkoztatta. A reformátorok a megújulás feszült és tüzes folyamatában nem új felekezetet akartak létrehozni, hanem vissza szerették volna téríteni az egyházat a forráshoz, a kezdethez, vagyis Jézushoz, tanításához és váltásművéhez.

Erre van ma is szükségünk. Ezért írtam első cikkemben, hogy különleges, új missziói stratégiára nincs szükség, mert azt már korábban megalkotta Jézus. Nála jobbat Albert Schweitzer, Teréz anya és Billy Graham együtt sem tudott volna kitalálni. Amire a ma egyházának szüksége van, azt megtanulhatjuk Megváltónktól. Természetesen szükséges ma is tervezni, de az csak Jézus tanításának és példájának a mai korra áthelyezett értelmezése lehet.

Mit tanulhat a ma egyháza Jézus Krisztustól?

Benne az Ige testet öltött, az ég és a föld, a szent és a profán találkozott és összeért. Ebből következik, hogy nincs ünnepi és hétköznapi Jézus. Ő önanonos volt mindennap, a templomban, a meynyegzőn is, édesanyja konyhájában és a kereszten is. Hiányzott belőle minden mesterkéltesség. Még az alvása is evangélicizációs jelleggel bírt a viharos tengeren (Mk 4,35–41).

A misszió elsősorban nem szervezés, reklám, heves szónoklat, evangélicizációs sorozat, hanem megtestesülés. Ott van Isten országa, ahol Jézus él a szívekben. Ennek aztán lesz kihatása a környezetre. Az újonnan születés utáni másodpercben misszionáriusok vagyunk. A samáriai asszony hiányos, nyugtalan, kiszáradt életét a Jézustól kapott élő víz tette hitelessé és bátorrá, úgyannyira, hogy embereket vitt Jézushoz. Ez a misszió, semmi más; az egyik szomjazó a másikat viszi a Forráshoz.

Jézus mindig mozgásban volt, elérhetővé tette magát a „távoliaknak” is, nem szorította be szolgálatát helyszínbe, időpontba, sablonba. (Ezzel a kérdéssel bővebben a 6. pontban foglalkozunk.) Element a templomba és a zsinagógába is, de az evangéliumok nem külső magatartását, hanem spontán, természetes megnyilvánulásait jegyezték fel, amelyekben az élő Isten cselekedett ott és akkor általában. A Názáreti személynében nagyobb

A szent normális

volt és van itt a templomnál, kötött formáknál, szent tekerceknél. A szombat van az emberért, és nem fordítva (Mt 12,1–8)... „Vajon ha közületek valakinek a fia vagy ökre szombaton esik a kútba, nem húzza-e ki azonnal?” (Lk 14,5) Ő mindenkinek azt adta, amire szüksége volt ahhoz, hogy megváltozzon az élete.

Természetes, egyszerű, érthető, „normális” volt beszédében, öltözködésében, módszereiben. Nem tért el kora kultúrájától. Ezt a stílust egyházának is követnie kell. Jézusnak (és a prófétáknak, apostoloknak) nem voltak hárompontos steril igehirdetései. Ő azt mondta, amit a Lélek adott, amit az Atya üzent. Az Úr Lelke volt rajta, ezért lehetett beszéde több és hatékonyabb, mint az írástudóké.

Ez természetesen nem azt jelenti, hogy nem kell készülni az igehirdetésre, de azt feltétlenül, hogy úgy kell beszélni a szószéken, hogy az elmondottak elhangozhassanak hétköznapi élethelyzetben is, anélkül, hogy például a családunk kinevetne. Óvakodnunk kell egy speciális „szószékes” stílustól.

Korunk megújuló gyülekezeteiben alapos, hiteles, érthető, mai témákat is érintő prédikációk hangzanak el. Beszédünk, üzenetünk nem lehet életidegen. Örök érvényű igazságokat érthetően, korszerűen kell megfogalmazni. Tartózkodni kell a „kánaáni nyelvezettől”, mert nem értik a távolabbról érkezők (sok esetben a „közeli” sem), akik következképpen az evangéliumot sem értik meg, és megtérni sem tudnak.

Jézus missziói munkájában semmilyen sablont sem fedezhetünk fel. Ebből a szempontból is érdemes egyszer végigolvasni a négy evangéliumot. Hol, mikor, kinek, milyen módon közvetítette Isten országát? Bárhol, bármikor, bárkinek, bárhogyan; teljes szabadsággal.

Ha rendszeröz agyunk feltétlenül kíván találni Jézus szolgálatában valamilyen sablont, akkor az az isteni szeretetnek (agapé) az átadása minden módon. Ez Jézus Krisztus új liturgiája, ezt hagyta ránk. A megtérni nem akaró egyházi vezetők-

nek kiáltott ítéletes üzenetei is féltő szeretetből fakadtak. „Mert szeretetet kívánok, és nem áldozatot, Isten ismeretét, és nem égőáldozatokat.” (Hós 6,6; Mt 9,13)

A reformáció is igyekezett érvényre jutatni – részleges sikerrel – a fenti újszövetségi elveket. Luther nagy nyomás alatt volt. Csak azt változtatta meg, aminek feltétlenül szükségét érezte, de így is van mit tanulnunk tőle is. Korosztálya nyelvén beszélt, érdekesen, ihletetten, érthetően, gyakorlatiasan. Hangsúlyozta, hogy a prédikációt a legegyszerűbb gondolkodásúakhoz kell alakítani. Új énekeket írt, kora zenéjét, még a világit is (!) felhasználva. Minden elérhető technikai eszközt felhasznált az evangélium terjesztésére. A templombelsőket egyszerűsítette.

Az általa bevezetett Deutsche Messe alkalmával egészen haláláig miseruhát öltött, de általában doktori talárjában prédikált. Vitába pedig nem ment bele, mert számára ez a téma adiaforon volt, vagyis a lényegét nem érintő, teológiai-lag közömbös kérdésnek tekintette. A Schmalkaldeni cikkekben így ír: „...nem a karingek, a tonzúrák, hosszú köntösök és egyéb szertartások teszik szentté az egyházat, amiket a Szentírásall ellentétben kiagyaltak, hanem Isten igéje és az igaz hit.”

Ha a fenti elveket érvényesítenénk egyházunkban – megtartva a szükséges és a krisztusi mércén is megálló régít, de bevezetve a kulturális kapcsolópontot is jelentő újat –, vastag burok esne le rólunk. Isten megalánán az útkészítésnek ezt az izgalmat, szentlekes munkáját.

A szentséget, Isten jelenlétét életünkben nem pótolhatja semmilyen forma, külsőség. Az Írás szelleme szerint a szent normális.

Ma tovább kellene lépünk a jézusi természetesség útján. Néhány javaslat: Álmódjuk meg Jézus mai egyházát! Legyünk mi is érthetőek, természetesekek, egyszerűek, mozgékonyak, Szentlélekkel betöltöttek, kreatívak, gyakorlatiasak.

Ha nem is minden, de majdnem minden a szószéken dől el, ezért szükség van az igehirdetés megújulására. Jó lenne a

teológiai hallgatóknak és a lelkészeknek is lehetőséget nyújtani arra, hogy élőben vagy felvételen hallgassanak jó prédikációkat a világ különböző pontjain élő és gyarapodó gyülekezetek pásztoraitól. Megtartva evangélikus identitásunkat, de féltetve felekezeti sovínizmusunkat, nyitottan Isten munkájára.

Jó lenne a médiamunkát (írott és elektronikus sajtó) kötelezően oktatni hallgatóinknak és – választhatóan – lelkészeinknek.

A Tamás-mise (az elnevezés hazai protestáns körökben nem szerencsés) nagyszerű liturgiáján kívül jó lenne kidolgozni kultúránkhoz közelítő, a kapcsolópontokat megtaláló istentiszteleti rendeket, felhasználva az új liturgikus könyv elemeit is. Az istentiszteleten helye van a jól előkészített tanúságtételnek, zenei betétnek, az üzenetet felerősítő drámai jelenetnek, hang- és fényeffekteknek, rövid filmbejátszásnak, bárminek, ami az evangéliumot hordozza kultúránk nyelvén.

Szükséges lenne – a hagyományos zene és hangszeres használatát megtartva – bevezetni korunk zenéjét az istentiszteleti életbe. Ehhez jó lelkületre, szigorú igényességre, szervezésre és anyagiakra van szükség. Ez az egyik legsürgetőbb feladatunk. Jó példa volt erre a közösi Szélfőrsa ifjúsági találkozóra összeállt ének- és zenekar erőteljes szolgálata.

A Luther-kabát mellett bevezethetnénk alternatívaként egy – pályázati úton megtervezett – szép, igényes, egyszerű háromnegyedes lelkési kabátot. Ilyenre van példa más egyházakban.

Egyházi épületeinket a fentiek szellemében építsük, illetve lehetőségek szerint alakítsuk át. (Erről a nyolcadik pontban fogunk írni.)

■ SZEVERÉNYI JÁNOS

Szeverényi János pontjaihoz (EvÉlet, május 25-i szám) olvasóink véleményét is várjuk. A hetedik ponthoz – „7. Van látásuk a biblikus, egészséges gyülekezetről, és ezt igyekeznek megvalósítani. Közönségből közösség, közösségből család formálódik, amelyben a testi, lelki és szellemi hiányok és többletek kiegyenlítődnek” – augusztus 7-ig tudjuk fogadni a hozzászólásokat, melyek közül a legérdekesebbeket lapunkban is közöljük.

Kedves Gyerekek!

► A bibliai Gedeonról szóló ötrészes sorozatunk utolsó előtti részéhez érkezünk. Főszereplőnk története a Bibliában a Bírák könyvében olvasható. Minden alkalommal megoldhattok egy-egy rejtvényt is. A megfejtésként kapott öt szóból a sorozat végeztével egy mondatot olvashattok össze; ezt kell majd elküldenetek szerkesztőségünknek (Evangelikus Élet szerkesztősége, 1085 Budapest, Űllői út 24.). A borítékra írjátok rá: Gyermekvár. Jutalmul a végén ajándékcsoomagot kaptok.

GYERMEKVÁR

Rovatgazda: Boda Zsuzsa

4. Miután Gedeon végképp megbizonyosodott arról, hogy az Úr őt választotta ki, hogy megszabadítsa Izráel népét ellenségeitől, másnap reggel seregével elindult, hogy Gileád hegyén, a Haród forrásánál tábort verjen. Tőlük északra volt a midjániták tábora, lent a völgyben. Gedeon harcra hívó szavára harminckétezer ember gyűlt össze. Az Úr azonban ezt mondta Gedeonnak: – Túl nagy ez a sereg. Ha ennyi emberrel győznél, Izráel nem ismerné fel, hogy az én segítségemmel győzte le az ellenfelet, hanem azt gondolná, hogy a maga erejéből sikerült nyernie. Ezért hirdesd

ki a katonáid között, hogy aki fél és retteg, az most menjen haza!

Az ifjú így is tett. Csapatából huszonkétezer ember pakolta össze a holmiját, és hagyta el a katonai tábort.

Az Úr azonban a megmaradt tízezer fős sereget is sokallotta. Ezért azt parancsolta Gedeonnak, hogy vigye le az embereit a vízhez, hadd tegye ott próbára őket. S amelyikre majd azt mondja az Úr, hogy maradhat, az maradjon, de a többiek menjenek haza.

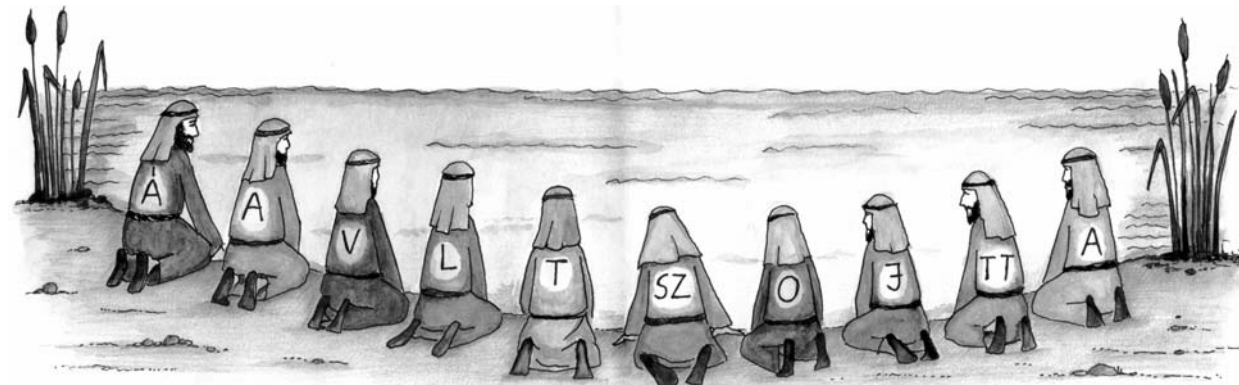
Le is ment a tízezer katona a hegyről a vízhez, ahol furcsa parancsot kaptak: iganak a vízből. Gedeonnak pedig közben figyelnie kellett, melyik ember hogyan iszik. Haza kellett küldenie mind-

azokat, akik a vízhez hasaltak, és úgy lefetyeltek, mint a kutya. Mindössze háromszázan voltak olyanok, akik letérdeltek, és a kezükkel merítettek a vízből, mintha csészéből ittak volna.

– Ezzel a háromszáz emberrel szabadítalak meg a midjánitáktól – mondta az Úr az ifjú vezérnek. – A többieket küldd haza!

A kiválasztott háromszáz katona magához vette a hazaküldöttek élelmét és kürtjeit, majd búcsút intettek a távozóknak. Amikor magukra maradtak, mindenki pihenni tért a sátrába.

A víznél térdeplő katonák hátán levő betűket helyes sorrendben összeolvasva megkapjátok a rejtvényt negyedik szavát.

RAJZ: JENES KATALIN

HETI ÚTRAVALÓ

Isten a gőgösöknek ellenáll, az alázatosoknak pedig kegyelmet ad. (1Pt 5,5)

Szentháromság ünnepe után a 11. héten az Úr utatató reggeli és heti igéi ezt hirdetik: Mindig kegyelemre szorulunk! Kérjük: „Könyörülj rajtam kegyelmeddel, Istenem, töröld el bűnömöt nagy irgalmaddal!” (GyLK 710,1) A farizeus és a vámszedő példázatában Jézus Urunk a kétféle vallásosság, a törvényen alapuló s az evangéliumi kegyesség közötti alapvető ellentétre mutat rá. Ki az igaz s a nem igaz az Úr szerint? A vámszedő megigazulva ment haza, mert a mellét verve így szólt: „Isten, légy irgalmas nekem, bűnösnek.” „Mert mindenki, aki felmagasztalja magát, megaláztatik, aki pedig megalázza magát, felmagasztaltatik.” (Lk 18,13.14b) S Luther ehhez hozzáfűzi: „Nem állhat meg Isten előtt, aki földig nem alázódik. Ha csak ujjnyival a felebarátom, sőt a legkomiszabb bűnös fölé toloom magamat; Isten megaláz!” „Fölemeli az Úr az alázatosakat, de porig alázza a bűnösöket.” (Zsolt 147,6; LK) Pál kétszer is figyelmeztet erre: „...kegyelemből van üdvösségetek a hit által, és ez nem töltetek van: Isten ajándéka ez...” (Ef 2,5.8) Reformátorunk tanítása szerint: „A jó cselekedet tehát nem arra való, hogy vele valamit is elérjünk Istennél. Mert amink van, azt mind érdemünk nélkül kapjuk az Istentől.” Ezékiel a saskeselyűről mondott példázatával Isten cselekvését, Izráel helyreállítását szemlélteti; ő ülteti el a cédrusfa hajtását, és az Úr teszi „alacsonynyá a magas fát, és magassá az alacsony fát” (Ez 17,24). A romlott Sodomában nem volt tíz igaz ember, de az Úr megszánta Lótót és kivezette a pusztulásból. „Az Úr pedig kénkőves tüzes esőt bocsátott Sodomára és Gomorára, az Úrtól, az égből.” (1Móz 19,24) A pogány asszony elfogadta az Úr Jézus elutasító ítéletét, s megalázta magát, a lábai elé borult: „Úgy van, Uram, de a kutyák is esznek az asztal alatt a gyermekek morzsáiból.” (Mk 7,28) Nagy hitét tükröző szaváért az Úr Jézus kiúzta az ördögöt leányából. A kegyelemre szoruló Péter a véneket (presbitereket) és az ifjakat egyaránt engedelmességre inti és kéri: „...egymás iránt pedig valamennyien legyetek alázatosak...” (1Pt 5,5a) Ez indoklást heti igényben olvashatjuk, melynek hitelességét ez a sorsfordító esemény hűlen bizonyítja: „Péter pedig visszaemlékezett az Úr szavára, amikor azt mondta neki: «Ma, mielőtt megszólal a kakas, háromszor tagadsz meg engem.» Aztán kiment, és keserves sírásra fakadt.” (Lk 22,61–62) Ha az Úr szelíd szemmel reánk tekint, annak bűnbánat és bűnbocsánat a következménye, mert akiket Isten elhívott, azokat meg is igazította! Így tesz ő a kegyelmére szorulókkal, ezért a megváltottak hálaéneke betölti a mennyt és a földet: „Erős városunk van: (...) hadd jöjjön be az igaz nép, mely hűséges maradt! (...) Bízatok az Úrban mindenkor, mert az Úr a mi közikünk mindörökké!” (Ézs 26,1.2.4) A mennyi város felé tartó zarándokúton kérjük tőle: „Mentsd meg a kegyelmségtől, / Elbízott önhittségtől, / Uram, hívedet; / Ints, hogy sokkal tartozunk, / És méltatlanok vagyunk! / Ó, adj alázatos szívét!” (EÉ 445,5)

■ GARAI ANDRÁS

SZEMRE VESZÉLYES ÉGI JELENSÉG

Részleges napfogyatkozás

Előfizetőinknek legkésőbb augusztus 1-jén meg kell kapniuk e lapszámunkat, így őket talán még időben informálhatjuk mi is, hogy aznap részleges napfogyatkozás lesz megfigyelhető Magyarországról. A Föld-Hold-Nap rendszer egy vonalba kerül, a Hold eltakarja előlünk a pontosan négyszázszor nagyobb, de éppen négyszázszor távolabb levő Nap fényes korongját.

Kanadától Grönlandon át Szibérián és Mongóliáig keresztül egészen Kínáig a maga teljességében élhető át a jelenség, az ázsiai térségben az esemény megfigyelésére a tervek szerint odautazó magyar csillagászok szeme – és távcsövei – láttára. Hazánkban mindez 18%-os részleges fogyatkozásként látható.

A Hold 11 óra 2 perckor harap bele a Nap felszínébe, majd a maximális fázis 11 óra 50 perckor következik be. Ezt követően Földünk hűsége kísérője szép lassan elvonul csillagunk elől, és a részleges napfogyatkozás 12 óra 38 perckor véget ér.

A korábbi évekhez hasonlóan most is felhívjuk a jelenséget megfigyelni szándékozókat figyelmét arra, hogy a közvetlenül a Napba való tekintés azonnali vakságot okozhat. Úgyszintén súlyos és maradandó szemkárosodást eredményez a láthatatlan káros sugarak kiszűrésére alkalmatlan napszemüveg, kormozott üveg, túlexponált film, CD és flopilemez használata. Gond nélkül megfigyelhető viszont az esemény az erre a célra készült, speciális napszűrő fóliával ellátott, úgynevezett napfogyatkozás-néző szemüvegek, a legalább 14-es fokozatú hegesztőszemüvegek, illetve a gyári védőfóliával felszerelt csillagászati távcsövek segítségével.

A februári holdfogyatkozás után ezúttal ismét olyan bibliai idézetekkel hangozunk rá a látványos jelenségre, melyeket az ótestamentumi eseményeket leíró szerzők által átélte napfogyatkozások ihlettek: „És léssen azon a napon, azt mondja az Úr Isten: *Lenyugtatom a napot délben, és besötétítem a földet fényes nappal.*” (Ám 8,9; Károli-fordítás) „*Azért éjszaka száll rátok, hogy ne lássatok, és sötétség jő rátok, hogy ne jövedlhessetek, és a nap lemegy a próféták felett, és elsötétül rajtok a nappal.*” (Mik 3,6; Károli-fordítás) „*És rámorul ama napon, mint tenger mormolása; és ő a földre néz, de imé ott sűrű sötétség; és a nap meghomályosodik a ráborult homályban!*” (Ézs 5,30; Károli-fordítás) „*Nappal sötétségre bukkannak, és délben is tapogatva járnak, mint éjszaka.*” (Jób 5,14; Károli-fordítás)

■ REZSABEK NÁNDOR

Kastélyban táboroztak

Idén 19. alkalommal, július 28. és augusztus 3. között rendezték meg a nemzetközi ökumenikus tábort Tiszadobon, az Andrássy-kastélyban.

A kezdeményezés célja 1990-ben az volt, hogy az idejövő határon túli fiatalok megtapasztalják a hitbeli és kulturális azonosságot, hogy a kisebbségi létet ne teherként, hanem pozitívumként éljék meg, hiszen a kisebbség ereje abban van, ha kultúráját, hitét, emberségét a legmagasabb színvonalon őrzi meg, műveli, ha értéket teremt.

A tábor kezdetektől fogva támogatásból tartja fenn magát, ám az utóbbi években a kellő anyagi háttér megteremtése egyre nehezebbnek bizonyult, így a táborlakók vagy a fiatalokat küldő gyülekezetek hozzájárulására is szükség van. Az idei tábor nem jöhetett volna létre a Magyarországi Evangélikus Egyház és a Szülőföld Alap hozzájárulása nélkül.

■ LABORCZI DÓRA

ISTENTISZTELETI REND / 2008. augusztus 3.

Szentháromság ünnepe után II. vasárnap. Liturgikus szín: zöld.

Lekció: Lk 18,9–14; 1Kor 15,1–10. Alapige: 2Sám 12,1–15a. Énekek: 456., 402.

I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Véghelyi Antal; de. 10. (német, úrv.) Andreas Wellmer; de. 11. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; du. 6. Bencéné Szabó Márta; **II., Húvösvölgyi út 193., Fébé** de. 10. (úrv.) Veperdi Zoltán; **II., Madori u. 6.** de. 3/4 II. Sztójanovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Gyekiczky János és Dobó Dániel; **Csillaghegy-Békásmegyer, III., Mező u. 12.** de. 10. (úrv.); **Óbuda, III., Dévay Biró M. tér** de. 10. (úrv.) Hokker Zsolt; **Újpest, IV., Lebstücsk M. u. 36–38.** de. 10. (úrv.) Solymár Péter Tamás; **Káposztásmegyér, IV. Tóth Aladár út 2–4.** de. 9. (úrv.) Solymár Péter Tamás; **V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv.) Zászkaliczky Péter; de. 11. (úrv.) Lackner Pál; du. 6. Smidélisz Gábor; **VII., Városligeti fasor 17.** de. 11. (úrv.) Szántó Enikő; **VIII., Üllői út 24.** de. fél 11. Kertész Géza; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák) Gulácsiné Fabulya Hilda; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. Kertész Géza; **VIII., Bláthy Ottó u. 10. (Betánia Szeretetszolgálat)** de. 9. (úrv.) Benkőczy Péter; **IX., Gát utcai római katolikus templom** de. 11. (úrv., énekes liturgia) Koczor Tamás; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. fél 11. (úrv.) Benkőczy Péter; **Kerepesi út 69.** de. 8. (úrv.) Tamásy Tamásné; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) dr. Joób Máté; de. 11. (úrv.) dr. Joób Máté; du. 6. dr. Blázy Árpád; **XI., Lemetvölgyi út 138.** de. 9. dr. Blázy Árpád; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) ifj. Hafenschner Károly; **XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. (úrv.) dr. Karner Ágoston; **Zuglói, XIV., Lőcsei út 32.** de. 11. (úrv.) Tamásy Tamásné; **XIV. Gyarmat u. 14.** de. fél 10. Tamásy Tamásné; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Szabó B. András; **Rákospalota, XV., Régi Főti út 75. (nagytemplom)** de. 10. (úrv.) Bátorvicsky Gábor; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. (úrv.) Tóth-Szöllős Mihály; **Cinkota, XVI., Batthyány I. u.** de. fél 11. (úrv.) Blatniczky János; **Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24.** de. 9. (úrv.) Blatniczky János; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. (úrv.) Kósa László; **Rákosszentmihály, XVII., Pesti út 111.** de. fél 11. (úrv.) Kósa László; **Rákosszabá, XVII., Péceli út 146.** de. 9. (úrv.) Eszlényi Ákos; **Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u.** de. 11. (úrv.) Eszlényi Ákos; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. (úrv.) dr. Korányi András; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. (úrv.) dr. Korányi András; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. (úrv.) Széll Bulcsú; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. (úrv.) Széll Bulcsú; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. (úrv.) Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. (úrv.) Zólyomi Máttyás; **Budafok, XXII., Játék u. 16.** de. 10. (úrv.) Solymár Gábor; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. (úrv.) Endreffy Géza; **Budakeszi (református templom)** de. fél 9. Lackner Pál; **Názáret-templom, Mátraszentimre-Bagolyirtás** de. 11. Detre János.

ISTENTISZTELETI REND / 2008. augusztus 3. – Balaton

Badacsonytomaj de. 9.; **Balatonalmádi (Bajcsy-Zs. u. 5.)** du. 4.; **Balatonboglár** de. 11.; **Balatonfenyves (református templom)** du. 6.; **Balatonfüred** de. 9.; **Balatonfűzfő (református templom)** du. fél 3.; **Balatonszárszó (evangélikus üdülő)** de. 9.; **Felsőölgörge** de. 11.; **Fonyód** de. fél 10.; **Hévíz** du. fél 5.; **Keszthely** de. fél 11.; **Köröshegy (református templom)** du. fél 3.; **Kötcsé** de. 10.; **Kövágóórs** de. fél 12.; **Mencshely** de. 11.; **Nemesleányfalu** du. 2.; **Révfülöp** de. 10.; **Siófok** de. 10.; **Sümeg** du. fél 3.; **Szentantalfa** de. háromnegyed 10.; **Veszprém** de. 10.; **Zamárdi (Arad utcai imaház)** du. 4.; **Zánka** de. fél 9.

NÉMET NYELVŰ ISTENTISZTELETEK

Balatonboglár de. fél 10.; **Hévíz** de. fél 10.; **Siófok (kápolna)** de. fél 10.

■ Összeállította: BODA SZUSZA

Palócországi evangélizáció

A festői Bánki-tó partjára invitálták múlt vasárnap Nógrád megye evangélikusait. A kora délutáni órákban a Large Room együttes zeneszámaira (képiükön) összesen mintegy félezen (!) érkeztek az egyházmegye hagyományos szabadterei evangélizációjára.

Szabó András esperes köszöntése után a dunántúli Vekker együttes tagjai léptek

az impozáns vízi színpadra, majd az *Üvegtenger partján* címmel vezették, *Verasztó János* répcelaki lelkész hirdette Isten igéjét Jel 15,1–4 alapján. A záró úrvasorai istentisztelet szolgálattevője Zsuzsanna Kornél helyi lelkész volt.

Ezzel azonban még nem ért véget a program, az idén ugyanis az evangélizációhoz kötődően – annak mintegy kere-

ket adva – rendezték meg a négy évvel korábban Szügyön meghonosított *Nekem fesztivált* (nógrádi evangélikus kertmissziós fesztivál). Így akárcsak délelőtt, az est hátralevő részében is a keresztény könnyűzene evangélikus képviselőinek muzsikájától volt hangos a Bánki-tó és környéke.

■ T. PINTÉR KÁROLY felvétele

Gyermekzsivaj Révfülöpön

Egyedülálló édesanyák és gyermekeik számára rendezett konferenciát július 19. és 26. között a Női Missziói Szolgálat, immáron tizedik alkalommal. A rossz idő ellenére is vidámság töltötte be a révfülöpi Ordass Lajos Evangélikus Oktatási Központ helyiségeit. Erről gondoskodtak a mókás gyermekprogramok, főként azonban Isten jelenléte munkálta a felszabadult örömet a résztvevők szívében.

■ B. PINTÉR MÁRTA felvétele

Borvizet ittak a székely indiánok

Székely indiánok lepték el a Besenyői-tó partját július első felében. Két törzs, a varjak és a szíuk verték fel tipegüket a csendesen fodrozó tó tükre mellett. Az ottlét célja a hagyományos táborozástól eltérően az volt, hogy a fiatal, szinte zöldfülűnek mondható székely indián-csemeték megtanuljanak együtt élni a természettel és a természetben előforduló sok és kedves csodával, az állatokkal, az emberekkel, a nehézségekkel, a kihívásokkal, a természet erőivel, a viharokkal és a napsütéssel.

A táborban a Csernátomból, Eresztevényből és Ikafalváról származó gyerekeken kívül az „Adj, király, katonát” elnevezésű ifjúsági csoportos vetélkedő díjazottjai is részt vettek. A törzsfőnökök megválasztása után a szíuk és a varjúk is kijelölték a törzs területének határait, majd befogtak tíz-tíz lovat, amelyet a tábor egész ideje alatt őrizniük kellett éjjel és nappal egyaránt. Nemcsak a lo-

vak, de a harcosok is többször törzset cseréltek annak függvényében, hogy melyik törzs volt éberebb, ügyesebb. A tomahawk többször előkerült a földből, de egyik törzsnek sem sikerült végérvényesen győzelmet aratnia a másik felett, mert a hadiszerencse felváltva hol a szíuknak, hol a varjaknak kedvezett.

A táborhely megismerése után a harcosok rövid portyákat tettek a környéken. Először a Besenyői-tóval barátkoztak meg, majd a közelben lévő – a környéken élő székelyek által az óriás pin-

azonnal elfogott bennünket a kíváncsiság, és elhatároztuk, hogy hamarosan meglátogatjuk őket. Az egyik törzs a tó jobb, a másik a bal oldalánál kerülve ért be a faluba, ahol barátságos fehérek fogadtak miniket. A faluról minden fontos adatot megtudva visszaballagtunk tipegjeinkhez.

Ottlétünk vége felé sor került az indiánokkal kapcsolatos tudást felmérő próbára is; a törzs tagjainak például két derék fa közé felerősített kötélpályán kellett áthaladniuk felváltva, majd a törzsfőnököt és a sámánt kellett hordágyon cipelniük. A botgyenyűzés és a kukoricaszem-dobálás mellett a mozgó célpontra való vadászás is szerepelt a felmérőn – ez utóbbin minden harcos zöldfülűnek bizonyult.

Táborunkat több székely ember is támogatta: a szomszéd falu, Maksa vezetői, *Oláh-Badi Álmós* polgármester és *Oláh-Badi András* alpolgármester, valamint *Csorba Nándor* ikafalvi és *Kölczé Gáspár* sepsiszentgyörgyi lakos. Az ő segítségük és több szülő segítsége mellett megköszönjük a Communitas Alapítvány támogatását is, és mindnyájuk munkásságára Isten áldását kérjük.

Az oktatói szándék helyett az öregebb indiánok, *Fürge Sáska*, *Zöld Lepke* és *Sánta Vipera* – akik egyáltalán nem vén indiánok – a nevelésre helyezték a hangsúlyt. Hogy kiben milyen nyomot hagyott ez az egy hét, azt nem lehet lemérni. De egy biztos: minden székely indián megtanulta, hogy az indián legfőbb tulajdonsága a becsületesség, valamint hogy bármi történjék is velünk, bárhol, bármikor és bármilyen helyzetben vagyunk is, mindig van jó megoldás. Mindannyiunk feladata, hogy rátaláljunk.

■ BARDÓCZ CSABA református lelképásztor

Egyház, bor, internet

Mielőtt a furcsa cím magyarázatába kezdek, arra biztatom az olvasót, hogy töltsön magának egy pohár könnyű bort – ha rá hallgat, fehérét –, majd dőljön kényelmesen hátra. Nyár van, legyen hát a téma is könnyed, legyen szokatlan is, rakjuk egymás mellé az oda nem illő fogalmakat: bor és internet. Jelzem, én magam is épp a hétvégén Révfülöpön vásárolt chardonnay-t kortyolgatom.

Nem lenne szokatlan a párosítás, ha az egyház és a bor viszonyáról elmélkednék, de hogy kerül a bor az internetre, és miként kapcsolódik az egyházhoz? Nos idehaza és külföldön is számos egyház, egyházi szervezet foglalkozik szőlőtermeléssel, és készíti kiváló borokat. Az interneten kutattam – a magam pihentetésére is – a témában. Nem csupán az érdekel, hogy milyen az egyházi borkínálat az interneten, de az is, hogy mit írtak erről a nemese italról.

Az Új Ember című katolikus hetilap on-line változatán találtam egy Szeremley Hubával készült interjút, amelyben sok szép szó esik a Badacsony környéki szőlő- és borkultúráról. E lap egyébként több alkalommal is borhoz kapcsolódó témát választott. Találtam egy írást 2003-ból, amely a villányi borokról szól, ebben a cikkben pedig egy Hamvas Béla-idézetet: „A villányi az elegáns bor, a gavalléroké és a damáké. (...) Mértéktartó, finom, jól nevelt.”

Az EvÉlet 2007. évi folyamában (36. szám) találtam egy írást, amely egy református néprajzi konferenciáról tudósít. Ebben olvasható a következő idézet: (a bor) „legyen római katolikus (erős), legyen református (tiszt), legyen zsidó (kereszteletlen), és legyen lutheránus (se hideg, se meleg)”. Ugyancsak lapunk tudósított tavalyi 24. számában az evangé-

likus borfesztiválról. Itt olvasható a 104. zsoltárból vett idézet arról, hogy mit kapunk a Teremtőtől: „...és bort, ami felvidítja az ember szívét, és ragyogóbbá teszi arcát az olajnál...” (15. vers)

Térjünk át konkrétabb dolgokra, az egyházi bortermelésre! A pannonhalmi apátság feltehetően a legnagyobb egyházi bortermelő hazánkban. Pincészetük kínálatát a www.apatsagipincesz.hu oldalon mutatják be. A honlapon Várszegi Asztrik főpát Kazinczy Ferencet idézi: „Pannonhalmi mintegy királyi széken lebeg az alatta ellapult sík felett, hosszan elnyúlt szőlők végében. Szent

FOTÓ: KISS TANÁCS

Márton a monostor hegye alatt fekszik, játékos gyümölcseivel. Mindenfelé látni nyomait az itt bölcsen és erővel munkáló kéznek.” Olvashatunk az oldalon a bencés szőlőtermesztés múltjáról, arról, hogy évezredünk elején miként indult újra a bencés borászkodás

EGYHÁZ ÉS VILÁGHÁLÓ

Rovatgazda: Erdélyi Károly

Pannonhalmán. Természetesen megtalálható a honlapon a borkínálat is. Én mindenképpen meg fogom kóstolni a Tricollis cuvée-t – javasolom másoknak is.

Csak a Wikipédia oldalain találtam utalást az esztergomi Prímás Pincéről. Ezt a 19. században kialakított pincerendszert eredetileg az érsekség területéről érkező borok tárolására alakították ki. Mára – bizonyára az Erdő Péter által megalapított borrenddel is összefüggésben – idegenforgalmi attrakcióvá fejlődik a létesítmény.

Egyházunk és a borkultúra kapcsolatát az ifj. Hafenscher Károly által szervezett révfülöpi borfesztiválok erősítik manapság leginkább; beharangozásokban élen járt egyházunk honlapja is. A tavalyi első ilyen alkalom után írta a szervező lapunkban: „Gondok vannak a magyar borágazatban éppen úgy, mint az Úr szőlőjében, az egyházban. De a nagy Gazda mégis egymásra bíz bennünket, és megajándékoz kincseivel.”

Nyáron talán néha-néha megengedhetjük magunknak, hogy lazítsunk, megpihenjünk a mindennapok rohanásában, félretegyük a munkánkat, és kikapcsoljuk a számítógépet. Egy-egy pohár bor segítheti az ellazulást. Én most tehát kikapcsolom a gépet, és iszom még egy kortyot.

■ – ERDELYI –

Balaton-NET '08

„Csak a megértett és megélt evangélium tehet bennünket hitelessé. Ellenkező esetben bizonytalan meggyőződés, erőtlenség bizonyoságtétel és gyenge küldetésűdát lesz az eredmény” – írja a Balaton-NET nemzetközi evangéliumi találkozóra invitáló hírlevélben a rendezvény koordinátora, Varga György.

szemesi általános iskola tornacsarnokában felállítandó főszínpad délelőtti és esti alkalmi alatt a kicsinyeknek változatos gyerekprogramokat kínálnak, a tizenévesek számára pedig külön ifisátor gondoskodik tartalmas időtöltésről. Koncert, színházi előadás és egy keresztény képzőművészek munkáit bemutató tárlat is szí-

denki kerülhet olyan élethelyzetbe, amikor Isten jelenléte és erejének valósága távolinak tűnik. Amikor úgy érzi, hogy az élet frontvonalán egyedül maradt. Az idei összejövetel tanításai olyan bibliai szereplőkről szólnak, akik nehéz helyzetekben élték át Isten közelségének és erejének valóságát. Példájak, történetik tanulságai szemléletet és életet átformáló találkozóakra adnak esélyt Isten ígéjével. (A Balaton-NET '08 főelőadója Ian Coffey, az Angol Baptista Szövetség lelkipásztora, a Moorlands College nemzetközi felekezeti keresztény iskola vezető-képző fakultásának irányítója lesz.)

Kísérő rendezvényként kerül sor a helyszínen a négyéves múltra visszatekintő Misszióexpóra, amely önmagában is kifejezésre juttatja, hogy a találkozó tiszteletben tartja a különböző felekezetek identitását, és olyan ökömenikus lelkiületet kíván közvetíteni, amelyben bárki átélheti Isten személyes megszólítását. A kiállítók között találjuk – többek között – a Baptista Szeretetszolgálatot és a Harmat Kiadót.

► EvÉlet-info

A sikeres tavalyi – mintegy ezer résztvevővel lezajlott – bemutatkozás után idén ugyancsak Balatonszemes lesz a helyszíne az augusztus 20. és 24. között tartandó felekezeti evangéliumi találkozónak.

A Balaton-NET '08 szervezői – az Euro-Keswick Partnership és a Magyar Evangéliumi Aliansz – családbarát „menüvel” várják az érdeklődőket a magyar tenger partjára. A

nesíti a rendezvénysorozat. A találkozón bárki – akár előzetes regisztráció nélkül is! – ingyenesen részt vehet, szállásról és étkezésről azonban kinek-kinek magának kell gondoskodnia.

Előadások és kiscsoportos foglalkozások boncolgatják majd a találkozó központi témáját, amelyet idén az Üzenet a frontról – Istennel az embertelen helyzetekben cím hivatott kifejezni. Tudjuk, min-

EVÉL&LEVÉL&EVÉL&LEVÉL

Klaus Douglass gyülekezetében

Július végén Varga Csaba (Stratégiaakutató Kht., elnök), Babics Csaba léciumi tanár, Bertha Péter és Szepessy Gergely léciumi öregdiákok tanulmányi úton vettek részt Németországban.

Az út célja dr. Klaus Douglass-szal történő eszmecsere volt. A Frankfurt melletti Eschborn-Niederhöchstadt lelkésze Az új reformáció című könyvével vált híressé. A beszélgetés során mosolyogva jegyezte meg, hogy munkája Magyarországon talán ismertebb is, mint hazájában. A

könyvében megfogalmazott „új 96 tészt” gyülekezetében ki is próbálta. (...)

Klaus Douglass élő gyülekezetét a tanulmányi út résztvevői maguk is megismerhették. A vendéglátók elmesélték, hogy egy piciny közösségből hogyan lett olyan nagy a gyülekezet, hogy havonta egyszer moziban kell tartani az istentiszteletet, hogy elférjenek. Tagjai baráti körök is alakítottak, melyekbe azonban mindig hívnak újakat, ismeretleneket is. (...)

BABICS CSABA (Sopron, lécium)

Klaus Douglass jobbán a levél szerzője

EVÉL&LEVÉL&EVÉL&LEVÉL

Scimus latine?

Kedves Főszerkesztő Úr!

Az Evangelikus Élet július 13-i száma *Minister verbum Domini* címen, az újság honlapja ezt a címet háromszor is megismételve számol be három lelkészavatásról. A latin kifejezés helyesen ez: *Minister Verbi Domini* (az Úr igéjének szolgája) vagy inkább: *Minister Verbi Divini* (az isteni ige szolgája).

Tisztelettel:

REUSS ANDRÁS (Budapest)

Határokat átlépve – erdélyiek beszámolója a Szélrózsáról

Hol a határ? Még sokat kell utazni a határig? – kérdezték türelmetlenül az Erdélyből a Szélrózsára utazó fiatalok. Hosszú volt az út. Mintegy tizenhat óra után végre megérkeztünk Kőszegre. A nap egy kicsit nehezen indult. Hosszú sorok a zuhanyzók előtt, majd a frissítő fürdő után páran, akik éppen nem az utazás miatt kimaradt alvásmennyiséget pótolták, rövid sétát tettek a városban.

A nyitódíjat a Szélrózsával két mondata igen befejezőleg magát a fülembe: „A szélrózsára minden irányból hozzád érkezünk. Áldj meg minket, erős várunk, Istenünk.” Igen, mi is ide érkezünk az erdélyi szélrózsára minden irányból: a Barcaságból, Sepsiszentgyörgyről, Temesvárról és Aradról. Mintegy százhatvan országghatárokat léptünk át, hogy a Határtalan jelenlétében a határon kívüli és belüli testvérekkel találkozassunk. A hét áldásaira várunk. Fürkésző szemekkel kutatjuk az ismerősöket, kíváncsian lapozzuk a programfüzetet, és bennünk van a kérdés: ki számára lesz az áldás, és ki vagy éppen milyen program lesz áldás számomra?

Az erdélyi csapat a szállásul szolgáló kollégium egy teljes szárnyát elfoglalta. Külön szobaközösségeket alkottunk, így lehetőségünk volt arra, hogy a gitáros ébresztő után tíz perc erejéig a napi ige fölül hajolva szobánként elcsendesedjünk. De szobák közötti vetélkedőt is szerveztünk, mely abból állt, hogy különböző kérdőíveket osztottunk ki, melyeket az adott szobaközösségnek közösen kellett kitöltenie. A kérdőívek bibliaismereti, egyháztörténeti, szépirodalmi, valamint az előző Szélrózsára találkozóhoz és Kőszeghez kapcsolódó kérdéseket tartalmaztak.

Pénteken került sor a találkozón a határon túliak bemutatkozására. Rövid programmal készültünk. Az apácaiak táncoltak, a temesváriak énekeltek, a székelysomboriak citeráztak, a hétfalusiak furulyáztak és verset mondtak. Élmény volt külföldiként külföldivel találkozni, beszélgetni, játszani. Ugyanezen a napon jelen volt a találkozón Adorjáni Dezső Zoltán püspök és családja is. Együtt vonultunk ki Kőszeg főterére, a „Szélrózsára térre” ahol sikerült igazán egy csapatot kovácsolnunk. Közösen énekeltek a jól ismert ifjúsági énekeket, együtt hallgattuk Isten igéjét, játszottunk, sőt még táncoltunk is.

S hogy mi tetszett a legjobban? Mindenkinek más. Sokan a táncmozgásokat nem hagyták volna ki. Másoknak a lovaglás volt nagy élmény. A fiúk nem hiányozhattak a különböző sportvetélkedőkről. Aztán voltak, akiknek az éjszakai túra vagy a mozgásérült-passió jelentett áldást. De felejthetetlen élményt nyújtott a buszos kirándulás is a Hétfőráshoz, valamint az Írott-kőhöz. Több fiatal nagy örömmel segédkezett a Tamás-misén és a taizés elcsendesedéseken.

Felemelő érzés volt átélni a közös reggeli és esti áhítatokon, a záró istentiszteleten, hogy mindannyian egy test vagyunk, és a Határtalan közösségében megszűnnek a határok, amelyek eddig elválasztottak minket egymástól. Éppen ezért nehéz volt az elszakadás; valamelyest könnyített rajta a hazafelé vezető úton való közös éneklés, a különféle élmények felidézése, valamint a balatonfüredi fürdőzés. Reméljük, hogy két év múlva is átélhetjük a határokon túliak és a határokon belüliek egységének áldását.

FEJÉR OLIVÉR lelkészjelölt (Kolozsvár)

Ki rúgta az öngólt?

Tisztelt Szerkesztőség!

Hosszas vívódás után gondoltam arra, hogy kérem ennek a néhány sornak olvasói lelkémet való megjelentetését. Az Evangelikus Élet múlt heti száma ugyanis többünk véleménye szerint összességében negatívabb képet festett az idei Szélrózsára találkozó-ról, mint ahogy azt a személyes és interneten napvilágot látott visszajelzések tanúsítják. Mivel azok az újságolvasók, akik nem vettek részt a találkozón, a leírtak alapján tájékozódhatnak, néhány ponton szeretnék konkrét kiigazítást is tenni.

Az egyik cikk azt állítja, hogy a közszegi gyülekezet tagjai nem tudtak arról, hogy az istentisztelet előtt úrvacsorai előkészítő lesz 9 órától. Ez nem igaz, mert gyülekeztünk tagjainak figyelmét előzetesen felhívtuk az előkészítőre. Az utca embereként megszólítottak összképe is azt sugallja, hogy rosszul előkészített alkalom volt az idei Szélrózsára találkozó. Pedig a szállodában is, és a környező éttermekben is tudniuk kellett a főtéri programról – többen is megkerestük őket –, arról nem is beszélve, hogy az egész város tele volt plakáttal, a főtéri programot pedig a Vas Népe című megyei napilapban és helyi orgánumban is hirdettük. Gyülekezeti tagjaink és a környező gyülekezetek nemcsak a több mint hatezer darab pogácsa elkészítésével járultak hozzá a Szélrózsára sikeréhez, hanem több munkágot helyiek vezettek, kezdetektől fogva bekapcsolódva a közös munkába.

Azt azonban természetesen nagyon sajnálom, hogy az Öngól című cikkben leírt eset történt a Szélrózsán, és a szervezők nevében is elnézést kérek. Mégsem gondolom, hogy általánosságban ez lett volna a meghatározó hangulat ezen az idei találkozón. Az említett eső is inkább csak összehozta fiatalokat, mintsem hogy rányomta volna bélyegét az egész eseményre. Hiszen a helyszínen adta lehetőségeket kihasználva nem jelentett nagyobb fennakadást a rossz idő sem.

Annak is szeretnék ugyanakkor hangot adni, hogy minket, szervezőket ilyen problémákkal a szerkesztőség tagjai közül senki meg nem kerestet, úgy, ahogy az újságban sem jelent meg egyetlen cikk sem, amelyben a szervezők közül szólalhattak volna meg valamelyikünk. Pedig akkor el tudtuk volna mondani, hogy a tízek tudatos döntése alapján nem alakítottunk ki internetes pontot a találkozó területén, és hogy természetesen szívesen tanulunk nagyobb testvéregyházunktól. Bár azért hadd jegyezzem meg – és tudom, nem versenyről van szó –, mégis a reformátusok Csillag-pontján (amit jó néhány évvel a Szélrózsára találkozó után, a Szélrózsára mintájára rendeznek református testvéreink) is hasonló létszámmal vesznek részt a fiatalok, mint az evangélikus ifjúsági találkozón. Azt pedig már csak nagyon csendben jegyzem meg, hogy a közszegi találkozóval egy időben Egerben megtartott országos katolikus ifjúsági találkozón az MTI jelentése szerint szintén kétezer fiatal vett részt.

Azt gondolom tehát, hogy nincs miért szégyenkezünk. A találkozó egyik közismert katolikus előadója – aki bár csak egy előadást tartott Kőszegen, mégis csütörtökön egészen végig itt volt velünk, és részt vett a záró istentiszteleten is – kért tőlem információkat a nyitóalkalomról. Ő is arra készült, hogy írni fog a Szélrózsáról katolikus orgánumban. Levelemben foglaltak szerint ő talán pozitívabb képet fest majd a találkozóról, mint a mi újságunk. Bár hozzátette: „a szomszéd réteje mindig zölddebb”. Lehet, hogy csupán arról van szó a múlt héten megjelent Öngól című cikk szerzőjénél is? Nem tudom. De ezek után hadd kérdezzem meg: ki is rúgta azt az öngólt?

Szeretettel – a Szélrózsára találkozó szervező több mint kétszáz önkéntes munkás, valamint a vendéglátó gyülekezet nevében is –

BARANYAY CSABA (Kőszeg), az idei Szélrózsára házigazdája

HÍREK, KÖZLEMÉNYEK, ESEMÉNYEK

A finn imatrai egyházközségi fúvószenekar komolyzenei hangversenyt ad augusztus 7-én, csütörtökön a 18 órától a budapesti evangélikus templomban (Budapest XII. ker., Kék Golyó u. 17.). Vezényel: Kari Haili. Sok szeretettel várunk minden érdeklődőt! A belépés díjtalan!

A Magyarországi Evangélikus Egyház és az Ordass Lajos Baráti Kör D. Ordass Lajos püspök halálának 30. évfordulóján, augusztus 17-én, vasárnap 16 órai kezdettel a püspök sírjánál, a Farkasréti temetőben emlék-istentiszteletet tart, melyre egyházunk minden tagját szeretettel meghívjuk. Igét hirdeti Ittész János elnök-püspök, Ordass püspökre emlékezik Pröhl Gergely országos felügyelő. Találkozó 15.45-kor a temető főbejáratánál.

Evangélikus műsorok a Magyar Televízióban

Augusztus 3-án, vasárnap az m1-en 9.55-kor megismétlik az Izsópka pilisi gyermekkorusról készült műsort. 10.05-kor kezdődik az Evangélikus magazin, amelyben a Szélrózsa találkozói eseményeit elevenítjük fel. 10.45-kor a Mai hitvallások című műsorban Lehel Lászlóhoz, a Magyar Ökumenikus Segélyszervezet igazgatójához látogatunk el. Az m2-n 13.05-kor ismétlik meg az Evangélikus magazint és 13.40-kor a Mai hitvallásokat. Szerkesztő: Nagy László, rendező: Nemes Takách Ágnes.

FIZESSEN
ELŐ
LAPUNKRA!

Fogadóórát minden hónap első hétfőjén tartom. Mindenkit szeretettel várok délután három órától öt óráig a Déli Egyházkerület székházában (1088 Budapest, Puskin u. 12.). Erős vár a mi Istenünk!

Radosné Lengyel Anna
országos felügyelő-helyettes,
a Déli Egyházkerület felügyelője

Következő számunkban:

A zöld sziget sarkán

HIRDETÉS

Lemondás miatt van még néhány hely a révfülöpi Ordass Lajos Evangélikus Oktatási Központban augusztus 1-jétől 11-éig, valamint augusztus 15-étől 21-éig. Szeretettel várunk pihenni vágyó testvéreket és családokat. Áraink megtalálhatók az intézmény honlapján (www.konferenciahotel.hu vagy www.lutheran.hu/z/honlapok/revfulop). Írásbeli jelentkezésüket várjuk a revfulop@lutheran.hu e-mail vagy a 8253 Révfülöp, Füredi u. 1. postacímen. Érdeklődni a 20/770-3829-es (flotás) telefonszámon lehet.

HALÁLOZÁS

Isten akaratában megnyugodva, mély fájdalommal tudatjuk, hogy a szeretett édesanya, nagymama, dédmama, D. Koren Emilné (született Podhradszky Margit) július 22-én hazatért megváltó Urához. Temetése augusztus 12-én 11.15-kor lesz a Farkasréti temetőben.

A gyászoló család

HIRDETÉS

Isten iránti hálával ezúton is megköszönöm a Sarepta Budai Evangélikus Szeretothon vezetőjének és dolgozóinak, hogy egy kórházi ágy biztosításával megkönnyítették kilencvenhét éves, súlyos beteg lelkész édesapám otthoni ápolását. Isten áldja meg további munkájukat!

Bán Bertalanné (Érd)

50 ÉVE HARANGÖNTÉS
ÓRBOTTYÁNBAN
GOMBOS MIKLÓS
aranykoszorús
harangöntőmester

Kiváló magyar szakemberek által készített, külföldön is elismert magyar termékeket gyártunk a harangokkal kapcsolatos bármely munkához.

Referencia: www.harangontes.hu.
Levél cím: 2162 Órbottyán, Rákóczi u. 121.
Tel.: 28/360-170; mobil: 30/948-9575.
E-mail: gombosmi@harangontes.hu;
gombosmi@invitel.hu.

APRÓHIRDETÉS

Az égre mutató kereszt alatt a templomtorony legszebb díszé a toronyóra. Ön működik? Toronyóra-, harangjáték-, haranglengető-, vezérlőóra-készítés, -javítás. 5 év garancia. Konkoly Művek Toronyóragyára, 1102 Budapest, Állomás u. 14., telefon: 1/260-7065, 30/949-2915.

Építőipari kft. budapesti irodába könyvelni tudó adminisztrátort és villanyszerelőket (brigádost is) keres. Tel.: 30/332-1110.

Kiadó egyetemistáknak másfél szobás, összkomfortos lakás az Árpád híd pesti hídfőjénél. Telefon: 1/316-8898 vagy 20/489-6333.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap

Neked, Uram, igazad van, nekünk pedig szégyenkeznünk kell még ma is. Dán 9,7 (Jn 17,15; Lk 18,9-14; Ef 2,4-10; Zsolt 119,41-48) Bűnbánati imával kezdjük a hetet. A bűnbánatnak azért van helye életünkben, mert lépten-nyomon rá kell döbbernünk: Istennek van igaza! Hiszen ez a bűn: nem adom meg Istennek azt, ami az övé, letagadom, elveszem az igazát, és a magamé állítom a helyébe. Én tudom jobban, mi kell nekem, én akarom a célokat kitérni, életem útját én akarom irányítani; sokszor megkérdőjelezem Isten akaratát, vezetését. Ezzel kezdődött az édenkertben is! Isten megmondta: ne egyél... Az ember azonban nem fogadta el ezt. Ott is neki, Istennek volt igaza. Bűnbánatra van szükségünk; van miért szégyenkeznünk, mert neki van igaza.

Hétfő

Ne szerszék a világot, se azt, ami a világban van. Ha valaki szereti a világot, abban nincs meg az Atya szeretete. 1Jn 2,15 (1Sám 12,20-21; Ez 17,1-6.22-24; Mk 7,24-30) Keressük a példákat, fiatalok elé szeretnénk élő példaképeket, követendő mintákat állítani. De mi a mértékük ezeknek a példákknak? János apostol így sorolja „a világ mértékét”: a test kívánsága, a szem kívánsága, az étellel való kérések. Ezt kínálja a világ ma is. Irigység, kapzsiság, szexuális vágyak, anyagiak hajszolása, érvényesülés, mások lenézése, gazdagsággal való dicsekvés, fényűző élet. De ez mind elmúlik! Semmit nem viszünk át a halálón. A világ szeretete helyett Isten szeretetét kell keresnünk, az Atya pedig Jézusban adja ezt nekünk.

Kedd

Az Úr felkarolta szolgáját, Izráelt, hogy megemlékezzék irgalmáról. Lk 1,54 (Jólé 2,17b; 1Móz 19,15-26; Mk 7,31-37) Mária magasztalja Istenet, mert megtudta, milyen hatalmasan cselekedett vele az Úr, úgy, hogy jótéteménye az egész népek szolgálatára. Ez a szüntelenül az ajkunkon lehet, ha Jézusra, a vele kapott nagy ajándékokra gondolunk. Ez a vers különösen is Isten irgalmára emlékeztet minket. Jézus azért jött közzénk, hogy bizonyosak legyünk benne: az Atya irgalmas, s nem bűneink szerint keszszik velünk, nem azt adja, amit érdemelnénk. Halálával megfizetett értünk, megszerezte Atyánk bocsánatát. Felkarolja mindazokat, akik hisznek benne, és neki szolgálnak.

Szerda

Bizony, javamra vált a nagy keserűség. Hiszen megmentettél az enyészettől, és hátad mögött dobtad minden vétkeimet. Ézs 38,17 (2Kor 1,5; Mk 7,24-30; Mk 8,1-9) Halálos betegségből gyógyult meg Ezékiás. Ő felismerte, hogy a javát szolgálta a megpróbáltatás is. Próbáinkban, nyomorúságok, betegségek elszendvedéseket minket is megmenekített már Isten, de tudtuk-e úgy értékelni, hogy mindaz, ami történt, a javunkat szolgálta? Nem lehet megkeseredés a következménye a szenvedésnek, a próbának. „Mit Isten tesz, mind jó nekem” – énekeljük (Éf 3,48). A megmenekülésnek kettős haszna van: észrevehetjük, hogy Atyánk a háta mögé dobta bűneinket. A megbocsátás a még nagyobb ajándék a próbákból való megmenekülésben. Ez Jézus ajándéka, és örök életre szól.

Csütörtök

Hat napon át dolgozz, és végezd mindenféle munkádat! De a hetedik nap a te Istenednek, az Úrnak nyugalomnapja. Semmiféle munkát ne végezz azon. 2Móz 20,9-10 (Mk 2,27; 1Pt 5,1-5; Mk 8,10-21) A harmadik parancsot megtartásával nem népe hitvallást tesz arról, aki teremtette, megváltotta és a földi életben megszenteli az embert. Aki megszenteli az Úr napját, arról tesz hitet, hogy ismeri és elismeri hatalmát, üdvözítő szeretetét. Isten is megszentelte a teremtés után e napot, méltó, hogy mi, teremtményei is ezt tegyük. Megadjuk a tisztességet annak, aki így cselekedett velünk és értünk. Mulasztási bűnünk, ha megfeledekezünk róla – ekkor nemcsak engedetlenek vagyunk, hanem megpróbáljuk dicsőségét, teremtő nagyságát is.

Péntek

Igyekedjétek megerősíteni elhívásotokat és kiválasztásotokat, mert ha ezt teszitek, nem fogtok megbotlani soha. 2Pt 1,10 (Zof 3,12; Lk 22,54-62; Mk 8,22-26) A keresztségben kapott bűnbocsánat megtisztít, de a mindennapi életben a bűn újra „ránk ragad”. Emberek vagyunk, mondjuk erre, erőt vesz rajtunk a gyarlóság... Péter más utat mutat. Jézus Krisztus elhívott és kiválasztott minket. Az örök életre, e földi életben pedig megtérésre és új életre vagyunk kiválasztottak. A feladatunk: kibontakoztatni a kapott ajándékból mindazt a jót, erényt, hogy botlás nélkül járjunk, s mindent megtegyünk annak megőrzése érdekében, amire elhívást kaptunk.

Szombat

Ura így szólt hozzá: Jól van, jó és hű szolgám, a kevésen hű voltál, sokat bízik rád ezután! Mt 25,21 (Zsolt 135,14; Ézs 26,1-6; Mk 8,27-33) A talentumok példázatának végén hangzik Jézus szava. A jól sáfárkodó szolga jutalmáról van szó. Istentől kapott adományainkkal élünk kell. Van, aki csak a saját ügyét, a saját üdvösségét látja bennünk, Urának az ügyét nem. Pedig amit kaptam, azt mások számára is láthatóvá, nyilvánvalóvá kell tennem. Nem elég, hogy a magam üdvösségét elnyerem – mi lesz az ő országának ügyével? A hű szolga ezért kapja jutalmát, nem is akármit: Isten országát, üdvösséget, részvételt Isten örömeiben. Boldogok leszünk, ha jól forgatjuk Isten ajándékát, nem veszítjük el az üdvösség örömet.

■ TÓTH-SZÖLLŐS MIHÁLY

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból augusztus 3-ától augusztus 10-éig

VASÁRNAP	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA
<p>8.30 / Civil rádió Evangélikus félóra az Evangélikus Missziói Központ szerkesztésében</p> <p>10.00 / mtv Evangélikus magazin (26') (ism.: m2, 13.05)</p> <p>12.00 / Duna Tv Élő egyház (26')</p> <p>18.40 / PAX Stefan Weiser hangversenye (koncertfilm) (ZMC - 34')</p> <p>19.00 / Duna Tv Táncár (amerikai játékfilm, 1985) (113')</p> <p>19.35 / Bartók rádió A Biblia éve 2008 100/36. rész (205')</p> <p>22.30 / Kossuth rádió William Shakespeare: A vihar (rádiójáték, 1977) (90')</p>	<p>11.35 / Tv 2 Akiért a harang szól (amerikai romantikus dráma, 1943) (125')</p> <p>13.00 / m2 Natura</p> <p>A Tokaj-Bodrogzug Tájvédelmi Körzet (25')</p> <p>13.25 / Bartók rádió Prágai orgonafesztivál 2007 Marie-Claire Alain orgonál</p> <p>16.30 / m2 Miért? Trianon, 1. rész (45')</p> <p>19.30 / PAX Tv Van egy név minden egyéb felett Evangélizáció a Pesterzsébeti Evangélikus Egyházközségben</p> <p>21.45 / Duna II. Autónia Je Jo Ken (magyar dokumentumfilm, 2003) (52')</p>	<p>17.00 / Duna Tv Tuskevár (magyar ifjúsági sorozat, 8/1. rész, 1967) (29')</p> <p>17.15 / Duna II. Autónia A Városligeti fasortól a milánói Scaláig. Peskó Zoltán portréja (magyar dokumentumfilm, 1. rész, 2007) (55')</p> <p>22.55 / Duna II. Autónia „A magok oltalmára...” – Erdélyi erődtemplomok (magyar ismeretterjesztő filmsorozat, 2001)</p> <p>Bögöz</p> <p>23.30 / Bartók rádió Ars nova. A 20-21. század zenéjéből Henryk Kórecki: O Domina Nostra, Avi Pärt: Magnificat</p>	<p>13.30 / Kossuth rádió „Tebened bízunk eleitől fogva...” A református egyház félórása</p> <p>14.00 / M. Katolikus Rádió Valaki ír a kezdeddel Csukás István versei</p> <p>15.55 / Duna Tv Európa kék szalagja, a Duna Az első főváros (magyar ismeretterjesztő sorozat, 2000) (28')</p> <p>17.10 / Duna II. Autónia A Városligeti fasortól a milánói Scaláig Peskó Zoltán portréja (magyar dokumentumfilm, 2. rész, 2007) (55')</p> <p>20.00 / Filmmúzeum Jelenetek egy házasságból (svéd filmdráma, 1973) (167')</p>
CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAP
<p>12.05 / Bartók rádió Hangverseny délidőben Budapesti Bach-hét, 2008 A Budapesti Vonósok hangversenye</p> <p>12.12 / Duna II. Autónia Élő népzene Karácsonyi kántálás (20')</p> <p>17.20 / Duna II. Autónia A kenyérben a lelkünk is benne van... (magyar dokumentumfilm, 2005) (19')</p> <p>20.00 / Filmmúzeum Imposztorok (magyar filmdráma, 1969) (104')</p> <p>21.05 / Duna II. Autónia Egy, kettő, három, négy... Dés (magyar portréfilm, 2004) (65')</p>	<p>12.05 / Bartók rádió Hangverseny délidőben A BBC szimfonikus zenekarának és a Royal College of Music rézfúvósainak hangversenye</p> <p>13.35 / Bartók rádió A Biblia éve 2008 100/37. rész Palestrina: Énekek éneke</p> <p>13.45 / m1 Olimpia 2008 – Peking A megnyitónépszerűség közvetítése (ism.: m1, 20.05)</p> <p>20.50 / PAX Tv Itt az Isten köztünk Evangélikusok Japánban</p> <p>22.00 / PAX Tv Fébé (riportfilm 2007) (33')</p>	<p>6.00 / Hallmark Koldus és királyfi (angol-magyar családi film, 2000) (90')</p> <p>9.00 / Filmmúzeum Ez a villa eladó (magyar vígjáték, 1935) (75')</p> <p>11.00 / Pax Tv Fejzetek a magyar kereszténység történetéből 2. rész: Pálosok</p> <p>11.25 / Spektrum A föld alatti Róma csodái (dokumentumfilm) (50')</p> <p>12.00 / Duna TV Isten kezében Magyar Sydney (26')</p> <p>15.35 / PAX Tv Ébredés (evangélikus magazinműsor) 26. rész</p>	<p>12.01 / Duna Tv Élő egyház. Vallási híradó (26')</p> <p>12.12 / Duna II. Autónia Gyöngyökkel gyökerezni Moldvai archaikus népi imádságok (56')</p> <p>15.05 / Bartók rádió Beszélgetések az egyházzzenéről Az orgona az európai kultúrtörténetben</p> <p>15.35 / Duna TV Erdélyország az én hazám – Verőce 2008 (magyar dokumentumfilm, 2008) (50')</p> <p>21.15 / Bartók rádió A Biblia éve 2008 100/38. rész Beethoven: Krisztus az Olajfák hegyén Widor: V. orgonaszimfónia</p>

Evangélikus Élet

A MAGYARORSZÁGI EVANGÉLIKUS EGYHÁZ HETILAPJA

E-mail: evelet@lutheran.hu
EvÉlet on-line: www.evelet.hu
Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu

Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24.
Tel.: 1/317-1108; 20/824-5519, fax: 1/486-1195.
Szerkesztőségvezető: Boda Zsuzsa
(zsuzsa.boda@lutheran.hu). Szerkesztőségi titkár (előfizetési és hirdetési ügyek referense): Vitalis Judit (judit.vitalis@lutheran.hu).

Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu). Olvasószerkesztő: Dobsonyi Sándor (sandor.dobsonyi@lutheran.hu). Korrektor: Huszár Mariann (mariann.huszar@lutheran.hu). Tervező-szerkesztő / EvÉlet on-line: Nagy Bence (bence.nagy@lutheran.hu).

Rovatvezetők: Ecsedi Zsuzsa – ÉnekKincsTár (ezsu@lutheran.hu), Kendeh K. Péter – Oratio oecumenica (peter.kendeh@lutheran.hu), Kóháti Dorottya – Új nap – új kegyelem (dora.kohati@lutheran.hu), Véghegyi Antal – A vasárnap ígéje (antal.veghegyi@lutheran.hu).

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu)
1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228; 20/824-5518, fax: 1/486-1229. Felelős kiadó: Kendeh K. Péter (peter.kendeh@lutheran.hu).

Nyomdai előállítás: Egri Nyomda Kft.
3300 Eger, Vincellérskola u. 3.
Felelős vezető: Kopka Viktor vezérigazgató

Árusítja a kiadó és a Magyar Posta Rt. (ÜLK)
INDEX 25 211, ISSN 0133-1302

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj beföldön negyed évre 2585 Ft, fél évre 5170 Ft, egy évre 10340 Ft, szomszédos országba egy évre 35 100 Ft (137,5 euró), egyéb külföldi országba egy évre 41 000 Ft (161 euró).

Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével törölni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság.

Beküldött kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzártakor kizárólag a hétfői eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetéseket a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.

1 133130 208318